CELE MAI FRUMOASE PAGINI

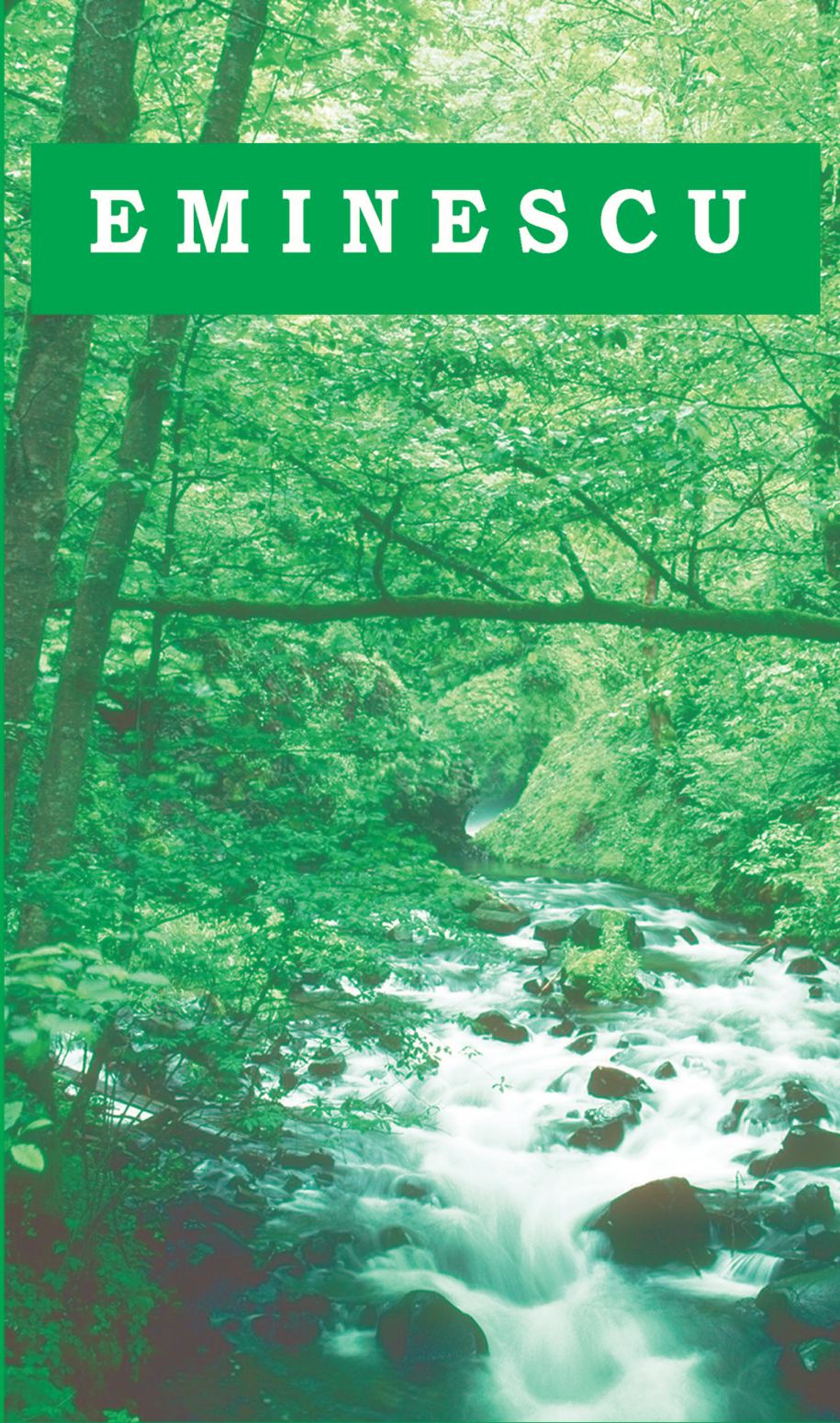

EMINESCU

editura CODRUL

Prezenta lucrare reprezintă
o selecție
a celor mai frumoase poezii
și pagini de proză
din creația poetului nostru național,
Mihai Eminescu

CELE MAI FRUMOASE PAGINI

MIHAI EMINESCU

Editura CORESI

Primele patru ediții din această lucrare au apărut tipărite pe hârtie.
Aceasta este prima ediție electronică a lucrării.

Coperta: foto din Corel Stock Photo Library

© Editura CORESI

Editura CORESI este marcă înregistrată a S. C. CORESI SRL, J 40/527/1991.
Toate drepturile rezervate.

Adresa: Editura CORESI, CP 1–477, Bucureşti 014700

Tel.: 021-223 20 15
Fax: 021-223 20 12
URL: **http://www.coresi.net/**
E-mail: **coresi@coresi.net**

ISBN 978-973-137-121-4

Made in Romania

Mihai Eminescu în studenție

Mihai Eminescu, Veronica Micle şi Ion Creangă

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorii, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor!
Fiarbă vinu-n cupe, spumege pocalul,
Dacă fiii-ți mândri aste le nutresc;
Căci rămâne stânca, deşi moare valul,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Vis de răzbunare negru ca mormântul,
Spada ta de sânge duşman fumegând,
Şi deasupra idrei fluture cu vântul
Visul tău de glorii falnic triumfând,
Spună lumii large steaguri tricoloare,
Spună ce-i poporul mare, românesc,
Când s-aprinde sacru candida-i vâlvoare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Îngerul iubirii, îngerul de pace,
Pe altarul Vestei tainic surâzând,
Ce pe Marte-n glorii să orbească-l face,
Când cu lampa-i zboară lumea luminând,

El pe sânu-ți vergin încă să coboare,
Guste fericirea raiului ceresc,
Tu îl strânge-n brațe, tu îi fă altare,
Dulce Românie, asta ți-o doresc.

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Tânără mireasă, mamă cu amor!
Fiii tăi trăiască numai în frăție
Ca a nopții stele, ca a zilei zori,
Viața în vecie, glorii, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală şi mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!

(1867, 2/14 apr.)

EPIGONII

Când privesc zilele de-aur a scripturelor române,
Mă cufund ca într-o mare de visări dulci şi senine
Şi în jur parcă-mi colindă dulci şi mândre primăveri,
Sau văd nopți ce-ntind deasupră-mi oceanele de stele,
Zile cu trei sori în frunte, verzi dumbrăvi cu filomele,
Cu izvoare-ale gândirii şi cu râuri de cântări.

Văd poeți ce-au scris o limbă, ca un fagure de miere:
Cichindeal gură de aur, *Mumulean* glas cu durere,
Prale firea cea întoarsă, *Daniil* cel trist şi mic,
Văcărescu cântând dulce a iubirii primăvară,
Cantemir croind la planuri din cuțite şi pahară,
Beldiman vestind în stihuri pe războiul inimic.

Liră de argint, *Sihleanu – Donici* cuib de-nțelepciune,
Care, cum rar se întâmplă, ca să mediteze pune
Urechile ce-s prea lunge ori coarnele de la cerb;
Unde-i boul lui cuminte, unde-i vulpea diplomată?
S-au dus toți, s-au dus cu toate pe o cale nenturnată.
S-a dus *Pan*, finul Pepelei, cel isteț ca un proverb.

Eliad zidea din visuri şi din basme seculare
Delta biblicelor sânte, profeţiilor amare,
Adevăr scăldat în mite, sfinx pătrunsă de-nţeles;
Munte cu capul de piatră de furtune detunată,
Stă şi azi în faţa lumii o enigmă nesplicată
Şi vegheaz-o stâncă arsă dintre nouri de eres.

Bolliac cânta iobagul ş-a lui lanţuri de aramă;
L-ale ţării flamuri negre *Cârlova* oştirea cheamă,
În prezent vrăjeşte umbre dintr-al secolilor plan;
Şi ca *Byron*, treaz de vântul cel sălbatic al durerii,
Palid stinge-*Alexandrescu* sânta candel-a sperării,
Descifrând eternitatea din ruina unui an.

Pe-un pat alb ca un linţoliu zace lebăda murindă,
Zace palida vergină cu lungi gene, voce blândă –
Viaţa-i fu o primăvară, moartea-o părere de rău;
Iar poetul ei cel tânăr o privea cu îmbătare,
Şi din liră curgeau note şi din ochi lacrimi amare
Şi astfel *Bolintineanu* începu cântecul său.

Mureşan scutură lanţul cu-a lui voce ruginită,
Rumpe coarde de aramă cu o mână amorţită,
Cheamă piatra să învie ca şi miticul poet,
Smulge munţilor durerea, brazilor destinul spune
Şi bogat în sărăcia-i ca un astru el apune,
Preot deşteptării noastre, semnelor vremii profet.

Iar *Negruzzi* şterge colbul de pe cronice bătrâne,
Căci pe mucedele pagini stau domniile române,
Scrise de mâna cea veche a-nvăţaţilor mireni;
Moaie pana în coloarea unor vremi de mult trecute,
Zugrăveşte din nou iarăşi pânzele posomorâte,
Ce-arătau faptele crunte unor domni tirani, vicleni.

Ş-acel rege-al poeziei, vecinic tânăr şi ferice,
Ce din frunze îţi doineşte, ce cu fluierul îţi zice,
Ce cu basmul povesteşte – veselul *Alecsandri,*
Ce-nşirând mărgăritare pe a stelei blondă rază,
Acum secolii străbate, o minune luminoasă,
Acum râde printre lacrimi când o cântă pe *Dridri*.

Sau visând o umbră dulce cu de-argint aripe albe,
Cu doi ochi ca două basme mistice, adânce, dalbe,
Cu zâmbirea de vergină, cu glas blând, duios, încet,
El îi pune pe-a ei frunte mândru diadem de stele,
O aşează-n tron de aur să domnească lumi rebele
Şi iubind-o fără margini, scrie: *„visul de poet“*.

Sau visând cu doina tristă a voinicului de munte,
Visul apelor adânce şi a stâncelor cărunte,
Visul selbelor bătrâne de pe umerii de deal,
El deşteaptă-n sânul nostru dorul ţării cei străbune,
El revoacă-n dulci icoane a istoriei minune,
Vremea lui Ştefan cel Mare, zimbrul sombru şi regal.
.....

Iară noi? noi, epigonii?... Simțiri reci, harfe zdrobite,
Mici de zile, mari de patimi, inimi bătrâne, urâte,
Măşti râzânde, puse bine pe-un caracter inimic;
Dumnezeul nostru: umbră, patria noastră: o frază;
În noi totul e spoială, totu-i lustru fără bază;
Voi credeați în scrisul vostru, *noi nu credem în nimic!*

Şi de-aceea spusa voastră era sântă şi frumoasă,
Căci de minți era gândită, căci din inimi era scoasă,
Inimi mari, tinere încă, deşi voi sunteți bătrâni.
S-a întors maşina lumii, cu voi *viitorul* trece;
Noi suntem iarăşi *trecutul,* fără inimi, trist şi rece;
Noi în noi n-avem nimica, totu-i calp, totu-i străin!

Voi, pierduți în gânduri sânte, convorbeați cu idealuri;
Noi cârpim cerul cu stele, noi mânjim marea cu valuri,
Căci al nostru-i sur şi rece – marea noastră-i de îngheț.
Voi urmați cu răpejune cugetările regine,
Când plutind pe aripi sânte printre stelele senine,
Pe-a lor urme luminoase voi asemenea mergéți.
Cu-a ei candelă de aur palida înțelepciune,
Cu zâmbirea ei regală, ca o stea ce nu apune,
Lumina a vieții voastre drum de roze semănat.
Sufletul vostru: un înger, inima voastră: o liră,
Ce la vântul cald ce-o mişcă, cântări molcome respiră;
Ochiul vostru vedea-n lume de icoane un palat.

Noi? Privirea scrutătoare ce nimica nu visează,
Ce tablourile minte, ce simțirea simulează,
Privim reci la lumea asta – vă numim vizionari.
O convenție e totul; ce-i azi drept, mâne-i minciună;
Ați luptat luptă deşartă, ați vânat țintă nebună,
Ați visat zile de aur pe-astă lume de amar.

„Moartea succede vieții, viața succede la moarte“,
Alt sens n-are lumea asta, n-are alt scop, altă soarte;
Oamenii din toate cele fac icoană şi simbol;
Numesc sânt, frumos şi bine ce nimic nu însemnează,
Împărțesc a lor gândire pe sisteme numeroase
Şi pun haine de imagini pe cadavrul trist şi gol.

Ce e cugetarea sacră? Combinare măiestrită
Unor lucruri nexistente; carte tristă şi-ncâlcită,
Ce mai mult o încifrează cel ce vrea a descifra.
Ce e poezia? Înger palid cu priviri curate,
Voluptos joc cu icoane şi cu glasuri tremurate,
Strai de purpură şi aur peste țărâna cea grea.

Rămâneți dară cu bine, sânte firi vizionare,
Ce făceați valul să cânte, ce puneați steaua să zboare,
Ce creați o altă lume pe-astă lume de noroi;
Noi reducem *tot* la pravul azi în noi, mâni în ruină,
Proşti şi genii, mic şi mare, sunet, sufletul, lumină –
Toate-s praf... *Lumea-i cum este*... şi ca dânsa suntem noi.
(1870, 15 aug.)

ÎMPĂRAT ŞI PROLETAR

Pe bănci de lemn, în scunda tavernă mohorâtă,
Unde pătrunde ziua printre fereşti murdare,
Pe lângă mese lunge, stătea posomorâtă,
Cu fețe-ntunecoase, o ceată pribegită,
Copii săraci şi sceptici ai plebei proletare.

Ah! – zise unul – spuneți că-i omul o lumină
Pe lumea asta plină de-amaruri şi de chin?
Nicio scânteie-ntr-însul nu-i candidă şi plină,
Murdară este raza-i ca globul cel de tină,
Asupra cărui dânsul domneşte pe deplin.

Spuneți-mi ce-i dreptatea? – Cei tari se îngrădiră
Cu-averea şi mărirea în cercul lor de legi;
Prin bunuri ce furară, în veci vezi cum conspiră
Contra celor ce dânşii la lucru-i osândiră
Şi le subjugă munca vieții lor întregi.
Unii plini de plăcere petrec a lor viață,
Trec zilele voioase şi orele surâd.
În cupe vin de ambră – iarna grădini, verdeață,
Vara petreceri, Alpii cu frunțile de gheață –
Ei fac din noapte ziuă şa zilei ochi închid.

Virtutea pentru dânşii ea nu există. Însă
V-o predică, căci trebui să fie braţe tari,
A statelor greoaie cară trebuie-mpinse
Şi trebuiesc luptate războaiele aprinse,
Căci *voi* murind în sânge, *ei* pot să fie mari.

Şi flotele puternice ş-armatele făloase,
Coroanele ce regii le pun pe fruntea lor,
Ş-acele milioane, ce în grămezi luxoase
Sunt strânse la bogatul, pe cel sărac apasă,
Şi-s supte din sudoarea prostitului popor.

Religia – o frază de dânşii inventată
Ca cu a ei putere să vă aplece-n jug,
Căci de-ar lipsi din inimi speranţa de răsplată,
După ce-amar muncirăţi mizeri viaţa toată,
Aţi mai purta osânda ca vita de la plug?

Cu umbre, care nu sunt, v-a-ntunecat vederea
Şi v-a făcut să credeţi că veţi fi răsplătiţi...
Nu! moartea cu viaţa a stins toată plăcerea –
Cel ce în astă lume a dus numai durerea
Nimic n-are dincolo, căci *morţi* sunt cei muriţi.

Minciuni şi fraze-i totul ce statele susţine,
Nu-i ordinea firească ce ei a fi susţin;
Averea să le aperi, mărirea ş-a lor bine,
Ei braţul tău înarmă ca să loveşti în tine,
Şi pe voi contra voastră la luptă ei vă mân.

De ce să fiți voi sclavii milioanelor nefaste,
Voi, ce din munca voastră abia puteți trăi?
De ce boala şi moartea să fie partea voastră,
Când ei în bogăția cea splendidă şi vastă
Petrec ca şi în ceruri, n-au timp nici de-a muri?

De ce uitați că-n voi e şi număr şi putere?
Când vreți, puteți prea lesne pământul să-mpărțiți.
Nu le mai faceți ziduri unde să-nchid-avere,
Pe voi unde să-nchidă, când împinşi de durere
Veți crede c-aveți dreptul şi voi ca să trăiți.

Ei îngrădiți de lege, plăcerilor se lasă,
Şi sucul cel mai dulce pământului i-l sug;
Ei cheamă-n voluptatea orgiei zgomotoase
De instrumente oarbe a voastre fiici frumoase:
Frumusețile-ne tineri bătrânii lor distrug.

Şi de-ntrebați atuncea, vouă ce vă rămâne?
Munca, din care dânşii se-mbată în plăceri,
Robia viața toată, lacrimi pe-o neagră pâne,
Copilelor pătate mizeria-n ruşine...
Ei tot şi voi nimica; ei cerul, voi dureri!

De lege n-au nevoie – virtutea e uşoară
Când ai ce-ți trebuieşte... Iar legi sunt pentru *voi,*
Vouă vă pune lege, pedepse vă măsoară
Când mâna v-o întindeți la bunuri zâmbitoare,
Căci nu-i iertat nici brațul teribilei nevoi.

Zdrobiți orânduiala cea crudă şi nedreaptă,
Ce lumea o împarte în mizeri şi bogați!
Atunci când după moarte răsplată nu v-aşteaptă,
Faceți ca-n astă lume să aibă parte dreaptă,
Egală fiecare, şi să trăim ca frați!

Sfărmați statuia goală a Venerei antice,
Ardeți acele pânze cu corpuri de ninsori;
Ele stârnesc în suflet ideea neferice
A perfecției umane şi ele fac să pice
În ghearele uzurei copile din popor!

Sfărmați tot ce aţâţă inima lor bolnavă,
Sfărmați palate, temple, ce crimele ascund,
Zvârliți statui de tirani în foc, să curgă lavă,
Să spele de pe pietre până şi urma sclavă
Celor ce le urmează pân' la al lumii fund!

Sfărmați tot ce arată mândrie şi avere,
O! dezbrăcați viața de haina-i de granit,
De purpură, de aur, de lacrimi, de urât –
Să fie un vis numai, să fie o părere,
Ce făr' de patimi trece în timpul nesfârşit.

Zidiți din dărmături gigantici piramide
Ca un *memento mori* pe al istoriei plan;
Aceasta este arta ce sufletu-ți deschide
Naintea veciniciei, nu corpul gol ce râde
Cu mutra de vândută, cu ochi vil şi viclean.

O! aduceți potopul, destul voi aşteptarăți
Ca să vedeți ce bine prin bine o să ias';
Nimic... Locul hienei îl luă cel vorbareț,
Locul cruzimii vechie, cel lins şi pizmătareț.
Formele se schimbară, dar răul a rămas.

Atunci vă veți întoarce la vremile-aurite,
Ce mitele albastre ni le şoptesc ades,
Plăcerile egale, egal vor fi-mpărțite,
Chiar moartea când va stinge lampa vieții finite,
Vi s-a părea un înger cu părul blond şi des.

Atunci veți muri lesne fără de-amar şi grijă,
Feciorii-or trăi-n lume cum voi ați viețuit,
Chiar clopotul n-a plânge cu limba lui de spijă
Pentru acel de care norocul avu grijă;
Nimeni de-a plânge n-are, el traiul şi-a trăit.

Şi boale ce mizeria ş-averea nefirească
Le nasc în oameni, toate cu-ncetul s-or topi;
Va creşte tot ce-n lume este menit să crească,
Va bea pân-în fund cupa, pân' va vrea s-o zdrobească,
Căci va muri când nu va avea la ce trăi.
.....
Pe malurile Seinei, în faeton de gală,
Cezarul trece palid, în gânduri adâncit;
Al undelor greu vuiet, vuirea în granit
A sute d-echipajuri, gândirea-i n-o înşală;
Poporul loc îi face tăcut şi umilit.

Zâmbirea lui deşteaptă, adâncă şi tăcută,
Privirea-i ce citeşte în suflete-omeneşti,
Şi mâna-i care poartă destinele lumeşti,
Cea grupă zdrențuită în cale-i o salută.
Mărirea-i e în taină legată de aceşti.

Convins ca voi el este-n nălțimea-i solitară
Lipsită de iubire, cum că principiul rău,
Nedreptul şi minciuna al lumii duce frâu;
Istoria umană în veci se desfăşoară,
Povestea-i a ciocanului ce cade pe ilău.

Şi el – el vârful mândru al celor ce apasă –
Salută-n a lui cale pe-apărătorul mut.
De ați lipsi din lume, voi cauza-ntunecoasă
De răsturnări mărețe, mărirea-i radioasă,
Cezarul, chiar Cezarul de mult ar fi căzut.

Cu ale voastre umbre nimica crezătoare,
Cu zâmbetu-vă rece, de milă părăsit,
Cu mintea de dreptate şi bine râzătoare,
Cu umbra voastră numai, puteri îngrozitoare,
La jugu-i el sileşte pe cei ce l-au urât.
.....

Parisul arde-n valuri, furtuna-n el se scaldă,
Turnuri ca facle negre trăsnesc arzând în vânt –
Prin limbile de flacări, ce-n valuri se frământ,

Răcnete, vuiet de-arme pătrund marea cea caldă,
Evul e un cadavru – Paris al lui mormânt.

Pe stradele-ncruşite de flacări orbitoare,
Suiți pe baricade de bulgări de granit,
Se mişc batalioane a plebei proletare,
Cu cuşme frigiene şi arme lucitoare,
Şi clopote de-alarmă răsună răguşit.

Ca marmura de albe, ca ea nepăsătoare,
Prin aerul cel roşu, femei trec cu-arme-n braț,
Cu păr bogat şi negru ce pe-umeri se coboară
Şi sânii lor acopăr – e ură şi turbare
În ochii lor cei negri, adânci şi desperați.

O! luptă-te-nvălită în pletele-ți bogate,
Eroic este astăzi copilul cel pierdut!
Căci flamura cea roşă cu umbra-i de dreptate
Sfințeşte-a ta viață de tină şi păcate;
Nu! nu eşti tu de vină, ci cei ce te-au vândut!
.....
Scânteie marea lină şi placele ei sure
Se mişc una pe alta ca pături de cristal
Prin lume prăvălite; din tainica pădure
Apare luna mare câmpiilor azure,
Împlându-le cu ochiul ei mândru, triumfal.

Pe undele încete îşi mişcă legănate
Corăbii învechite scheletele de lemn;

Trecând încet ca umbre – țin pânzele umflate
În fața lunei care prin ele-atunci străbate,
Şi-n roată de foc galben stă fața-i ca un semn.

Pe maluri zdrumicate de aiurirea mării
Cezaru-ncă veghează la trunchiul cel plecat
Al salciei pletoase – şi-ntinse-a apei arii
În cercuri fulgerânde se pleacă lin suflării
A zefirului nopții şi sună cadențat.

Îi pare că prin aer în noaptea înstelată,
Călcând pe vârf de codri, pe-a apelor măriri,
Trecea cu barba albă – pe fruntea-ntunecată
Cununa cea de paie îi atârna uscată –
Moşneagul rege Lear.

Uimit privea Cezarul la umbra cea din nouri,
Prin creți ai cărei stele lin tremurând transpar,
I se deschide-n minte tot sensul din tablouri
A vieții sclipitoare... A popoarelor ecouri
Par glasuri ce îmbracă o lume de amar:

„În orice om o lume îşi face încercarea,
Bătrânul Demiurgos se opinteşte-n van;
În orice minte lumea îşi pune întrebarea
Din nou: de unde vine şi unde merge floarea
Dorințelor obscure sădite în noian?

Al lumii-ntregul sâmbur, dorința-i şi mărirea,
În inima oricărui i-ascuns şi trăitor,
Zvârlire hazardată, cum pomu-n înflorire
În orice floare-ncearcă întreagă a sa fire,
Ci-n calea de-a da roade cele mai multe mor.

Astfel umana roadă în calea ei îngheață,
Se petrifică unul în sclav, altu-mpărat,
Acoperind cu noime sărmana lui viață
Şi arătând la soare-a mizeriei lui față –
Fața – căci înțelesul i-acelaşi la toți dat.

În veci aceleaşi doruri mascate cu-altă haină,
Şi-n toată omenirea în veci acelaşi om –
În multe forme-apare a vieții crudă taină,
Pe toți ea îi înşală, la nime se distainã,
Dorinți nemărginite plantând într-un atom.

Când ştii că visu-acesta cu moarte se sfârşeşte,
Că-n urmă-ți rămân toate astfel cum sunt, de dregi
Oricât ai drege-n lume – atunci te oboseşte
Eterna alergare... şi-un gând te-ademeneşte:
«Că vis al morții-eterne e viața lumii-ntregi».
(1874, 1 dec.)

CRĂIASA DIN POVEŞTI

Neguri albe, strălucite
Naşte luna argintie,
Ea le scoate peste ape,
Le întinde pe câmpie;

S-adun flori în şezătoare
De painjen tort să rumpă,
Şi anină-n haina nopții
Boabe mari de piatră scumpă.

Lângă lac, pe care norii
Au urzit o umbră fină,
Ruptă de mişcări de valuri
Ca de bulgări de lumină,

Dându-şi trestia-ntr-o parte,
Stă copila lin plecată,
Trandafiri aruncă roşii
Peste unda fermecată.

Ca să vad-un chip, se uită
Cum aleargă apa-n cercuri,

Căci vrăjit de mult e lacul
De-un cuvânt al sfintei Miercuri;

Ca să iasă chipu-n față,
Trandafiri aruncă tineri,
Căci vrăjiți sunt trandafirii
De-un cuvânt al sfintei Vineri.

Ea se uită... Păru-i galben,
Fața ei lucesc în lună,
Iar în ochii ei albaştri
Toate basmele s-adună.

(1876, 1 sept.)

LACUL

Lacul codrilor albastru
Nuferi galbeni îl încarcă;
Tresărind în cercuri albe
El cutremură o barcă.

Şi eu trec de-a lung de maluri,
Parc-ascult şi parc-aştept
Ea din trestii să răsară
Şi să-mi cadă lin pe piept;

Să sărim în luntrea mică,
Îngânați de glas de ape,
Şi să scap din mână cârma
Şi lopețile să-mi scape;

Să plutim cuprinşi de farmec
Sub lumina blândei lune –
Vântu-n trestii lin foşnească.
Unduioasa apă sune!

Dar nu vine... Singuratic
În zadar suspin şi sufăr
Lângă lacul cel albastru
Încărcat cu flori de nufăr.

(1876, 1 sept.)

CĂLIN
(File din poveste)

GAZEL

Toamna frunzele colindă,
Sun-un grier sub o grindă,
Vântul jalnic bate-n geamuri
Cu o mână tremurândă,
Iară tu la gura sobei
Stai ca somnul să te prindă.
Ce tresari din vis deodată?
Tu auzi păşind în tindă –
E iubitul care vine
De mijloc să te cuprindă
Şi în faţa ta frumoasă
O să ţie o oglindă,
Să te vezi pe tine însăţi
Visătoare, surâzândă.

I

Pe un deal răsare luna, ca o vatră de jăratic,
Rumenind străvechii codri şi castelul singuratic
Ş-ale râurilor ape, ce sclipesc fugind în ropot –
De departe-n văi coboară tânguiosul glas de clopot;
Pe deasupra de prăpăstii sunt zidiri de cetăţuie,
Acăţat de pietre sure un voinic cu greu le suie;
Aşezând genunchiu şi mână când pe-un colţ când pe alt colţ
Au ajuns să rupă gratii ruginite-a unei bolţi
Şi pe-a degetelor vârfuri în ietacul tăinuit

Intră – unde zidul negru într-un arc a-ncremenit.
Ci prin flori întreţesute, printre gratii luna moale
Sfiicioasă şi smerită şi-au vărsat razele sale;
Unde-ajung par văruite zid, podele, ca de cridă,
Pe-unde nu – părea că umbra cu cărbune-i zugrăvită.
Iar de sus pân-în podele un painjăn prins de vrajă
A ţesut subţire pânză străvezie ca o mreajă;
Tremurând ea licureşte şi se pare a se rumpe,
Încărcată de o bură, de un colb de pietre scumpe.
După pânza de păinjăn doarme fata de-mpărat;
Înecată de lumină e întinsă în crivat.
Al ei chip se zugrăveşte plin şi alb: cu ochiu-l măsuri
Prin uşoara-nvinețire a subţirilor mătăsuri;
Ici şi colo a ei haină s-a desprins din sponci ş-arată
Trupul alb în goliciunea-i, curăţia ei de fată.
Răsfiratul păr de aur peste perini se-mprăştie,
Tâmpla bate liniştită ca o umbră viorie,
Şi sprâncenele arcate fruntea albă i-o încheie,
Cu o singură trăsură măiestrit le încondeie;
Sub pleoapele închise globii ochilor se bat,
Braţul ei atârnă leneş peste marginea de pat;
De a vârstii ei căldură fragii sânului se coc,
A ei gură-i descleştată de-a suflării sale foc,
Ea zâmbind îşi mişcă dulce a ei buze mici, subţiri;
Iar pe patu-i şi la capu-i presuraţi-s trandafiri.

Iar voinicul s-apropie şi cu mâna sa el rumpe
Pânza cea acoperită de un colb de pietre scumpe;

A frumseții haruri goale ce simțirile-i adapă,
Încăperile gândirii mai nu pot să le încapă.
El în brațe prinde fata, peste față i se-nclină,
Pune gura lui fierbinte pe-a ei buze ce suspină,
Şi inelul scump i-l scoate de pe degetul cel mic –
Ş-apoi pleacă iar în lume năzdrăvanul cel voinic.

II

Ea a doua zi se miră, cum de firele sunt rupte,
Şi-n oglind-ale ei buze vede vinete şi supte –
Ea zâmbind şi trist se uită, şopoteşte blând din gură:
– „Zburător cu negre plete, vin' la noapte de mă fură."

III

Fiecine cum i-e vrerea, despre fete samă deie-şi –
Dar ea seamănă celora îndrăgiți de singuri ei-şi.
Şi Narcis văzându-şi fața în oglinda sa, isvorul,
Singur fuse îndrăgitul, singur el îndrăgitorul.
Şi de s-ar putea pe dânsa cineva ca să o prindă,
Când cu ochii mari, sălbateci, se priveşte în oglindă,
Subțiindu-şi gura mică şi chemându-se pe nume
Şi fiindu-şi şie dragă cum nu-i este nime-n lume,
Atunci el cu o privire nălucirea i-ar discoasă
Cum că ea – frumoasa fată – a ghicit că e frumoasă.

Idol tu! răpire minții! cu ochi mari şi părul des,
Pentr-o inimă fecioară mândru idol ți-ai ales!
Ce şopteşte ea în taină, când priveşte cu mirare
Al ei chip gingaş şi tânăr, de la cap pân' la picioare?
„Vis frumos avut-am noaptea. A venit un zburător
Şi strângându-l tare-n brațe, era mai ca să-l omor...
Şi de-aceea când mă caut în păretele de-oglinzi
Singurică-n cămăruță brațe albe eu întinz
Şi mă-mbrac în părul galben, ca în strai uşor țesut,
Şi zărind rotundu-mi umăr mai că-mi vine să-l sărut.
Şi atunci de sfiiciune mi-iese sângele-n obraz –
Cum nu vine zburătorul, ca la pieptul lui să caz?
Dacă boiul mi-l înmlădiiu, dacă ochii mei îmi plac,
E temeiul că acestea fericit pe *el* îl fac.
Şi mi-s dragă mie însămi, pentru că-i sunt dragă lui –
Gură tu! învață minte, nu mă spune nimărui,
Nici chiar lui, când vine noaptea lângă patul meu tiptil,
Doritor ca o femeie şi viclean ca un copil!“

IV

Astfel vine-n toată noaptea zburător la al ei pat.
Se trezi din somn deodată de sărutu-i fermecat;
Şi atuncea când spre uşă el se-ntoarce ca să fugă,
Ea-l opreşte-n loc cu ochii şi c-o mult smerită rugă:
– „O rămâi, rămâi la mine, tu cu viers duios de foc,
Zburător cu plete negre, umbră fără de noroc
Şi nu crede că în lume, singurel şi rătăcit,

Nu-i găsi un suflet tânăr ce de tine-i îndrăgit.
O, tu umbră pieritoare, cu adâncii, triştii ochi,
Dulci-s ochii umbrei tale – nu le fie de diochi!“
El s-aşează lângă dânsa şi o prinde de mijloc,
Ea şopteşte vorbe arse de al buzelor ei foc:
– „O şopteşte-mi – zice dânsul – tu cu ochii plini d-eres
Dulci cuvinte nenţelese, însă pline de-nţeles.
Al vieţii vis de aur ca un fulger, ca o clipă-i,
Şi-l visez, când cu-a mea mână al tău braţ rotund îl pipăi,
Când pui capul tu pe pieptu-mi şi bătăile îi numeri,
Când sărut cu-mpătimire ai tăi albi şi netezi umeri
Şi când sorb al tău răsuflet în suflarea vieţii mele
Şi când inima ne creşte de *un* dor, de-o dulce jele;
Când pierdută razimi fruntea de-arzătorul meu obraz,
Părul tău bălai şi moale de mi-l legi după grumaz,
Ochii tăi pe jumătate de-i închizi, mi-ntinzi o gură,
Fericit mă simt atuncea cu asupra de măsură.
Tu!!... nu vezi... nu-ţi aflu nume... Limba-n gură mi se leagă
Şi nu pot să-ţi spun odată, cât – ah! cât îmi eşti de dragă!“
Ei şoptesc, multe şi-ar spune şi nu ştiu de-unde să-nceapă,
Căci pe rând şi-astupă gura, când cu gura se adapă;
Unu-n braţele altuia, tremurând ei se sărută,
Numai ochiul e vorbareţ, iară limba lor e mută,
Ea-şi acopere cu mâna faţa roşă de sfială,
Ochii-n lacrimi şi-i ascunde într-un păr ca de peteală.

V

S-au făcut ca ceara albă fața roşă ca un măr
Şi atâta de subțire, să o tai c-un fir de păr.
Şi cosița ta bălaie o aduni la ochi plângând,
Inimă făr' de nădejde, suflete bătut de gând.
Toată ziua la fereastră suspinând nu spui nimică,
Ridicând a tale gene, al tău suflet se ridică;
Urmărind pe ceruri limpezi cum pluteşte-o ciocârlie,
Tu ai vrea să spui să ducă către dânsul o solie,
Dar ea zboară... tu cu ochiul plutitor şi-ntunecos
Stai cu buze discleştate de un tremur dureros.
Nu-ți mai scurge ochii tineri, dulcii cerului fiaştri,
Nu uita că-n lacrimi este taina ochilor albaştri.
Stele rare din tărie cad ca picuri de argint
Şi seninul cer albastru mândru lacrimile-l prind;
Dar dacă ar cădea toate, el rămâne trist şi gol,
N-ai putea să faci cu ochii înălțimilor ocol –
Noaptea stelelor, a lunei, a oglinzilor de râu
Nu-i ca noaptea cea mocnită şi pustie din sicriu;
Şi din când în când vărsate, mândru lacrimile-ți şed,
Dar de seci întreg isvorul, atunci cum o să te văd?
Prin ei curge rumenirea, mândră, ca de trandafiri,
Şi zăpada viorie din obrajii tăi subțiri –
Apoi noaptea lor albastră, a lor dulce vecinicie,
Ce uşor se mistuieşte prin plânsorile pustie...
Cine e nerod să ardă în cărbuni smarandul rar

Ş-a lui vecinică lucire s-o strivească în zadar?
Tu-ți arzi ochii şi frumseța... Dulce noaptea lor se stânge,
Şi nici ştii ce pierde lumea. Nu mai plânge, nu mai plânge!

VI

O, tu crai cu barba-n noduri ca şi câlții când nu-i perii,
Tu în cap nu ai grăunțe, numai pleavă şi puzderii.
Bine-ți pare să fii singur, crai batrân fără de minți,
Să oftezi dup-a ta fată, cu ciubucul între dinți?
Să te primbli şi să numeri scânduri albe în cerdac?
Mult bogat ai fost odată, mult rămas-ai tu sărac!
Alungat-o ai pe dânsa, ca departe de părinți
În coliba împistrită ea să nasc-un pui de prinț.
În zadar ca s-o mai cate, tu trimiți în lume crainic,
Nimeni n-a afla locaşul, unde ea s-ascunde tainic.

VII

Sură-i sara cea de toamnă; de pe lacuri apa sură
Înfunda mişcarea-i creață între stuf la iezătură;
Iar pădurea lin suspină şi prin frunzele uscate
Rânduri, rânduri trece-un freamăt, ce le scutură pe toate.
De când codrul, dragul codru, troienindu-şi frunza toată,
Îşi deschide-a lui adâncuri, fața lunei să le bată,
Tristă-i firea, iară vântul sperios vo creangă farmă –
Singuratece isvoare fac cu valurile larmă.

Pe potica dinspre codri, cine oare se coboară?
Un voinic cu ochi de vultur lunga vale o măsoară.
Şapte ani de când plecat-ai, zburător cu negre plete,
Ş-ai uitat de soarta mândrei, iubitoarei tale fete!

Şi pe câmpul gol el vede un copil umblând desculț
Şi cercând ca să adune într-un cârd bobocii mulți.
– „Bună vreme, măi băiete!“ – „Mulțămim, voinic străin!“
– „Cum te cheamă, măi copile?“ – „Ca pe tată-meu – Călin;
Mama-mi spune câteodată, de-o întreb: a cui-s, mamă?
«Zburătoru-ți este tată şi pe el Călin îl cheamă.»“
Când l-aude, numai dânsul îşi ştia inima lui,
Căci copilul cu bobocii era chiar copilul lui.
Atunci intră în colibă şi pe capătu-unei laiți,
Lumina cu mucul negru într-un hârb un roş opaiț;
Se coceau pe vatra sură două turte în cenuşă,
Un papuc e sub o grindă, iară altul după uşă;
Hârâită, noduroasă stă în colb râşnița veche,
În cotlon torcea motanul pieptănându-şi o ureche;
Sub icoana afumată unui sfânt cu comănac
Arde-n candel-o lumină cât un sâmbure de mac;
Pe-a icoanei policioară, busuioc şi mint-uscată
Împlu casa-ntunecoasă de-o mireasmă pipărată;
Pe cuptiorul uns cu humă şi pe coşcovii păreți
Zugrăvit-au c-un cărbune copilaşul cel isteț
Purceluşi cu coada sfredel şi cu bețe-n loc de labă,
Cum mai bine i se şede unui purceluş de treabă.
O beşică-n loc de sticlă e întinsă-n ferăstruie
Printre care trece-o dungă mohorâtă şi gălbuie.

Pe un pat de scânduri goale doarme tânăra nevastă
În mocnitul întuneric şi cu faţa spre fereastă.
El s-aşează lângă dânsa, fruntea ei o netezeşte,
O desmiardă cu durere, suspinând o drăgosteşte,
Pleacă gura la ureche-i, blând pe nume el o cheamă,
Ea ridică somnoroasă lunga genelor maramă,
Spăriet la el se uită... i se pare că visează,
Ar zâmbi şi nu se-ncrede, ar răcni şi nu cutează.
El din patu-i o ridică şi pe pieptul lui şi-o pune,
Inima-i zvâcneşte tare, viaţa-i parcă se răpune.
Ea se uită, se tot uită, un cuvânt măcar nu spune,
Râde doar cu ochii-n lacrimi, spăriată de-o minune,
Ş-apoi îi suceşte părul pe-al ei deget alb, subţire,
Îşi ascunde faţa roşă l-a lui piept duios de mire.
El ştergarul i-l desprinde şi-l împinge lin la vale,
Drept în creştet o sărută pe-al ei păr de aur moale
Şi bărbia i-o ridică, s-uită-n ochii-i plini de apă,
Şi pe rând şi-astupă gura, când cu gura se adapă.

VIII

De treci codri de aramă, de departe vezi albind
Ş-auzi mândra glăsuire a pădurii de argint.
Acolo, lângă isvoară, iarba pare de omăt,
Flori albastre tremur ude în văzduhul tămâiet;
Pare-că şi trunchii vecinici poartă suflete sub coajă,
Ce suspină printre ramuri cu a glasului lor vrajă.

Iar prin mândrul întuneric al pădurii de argint
Vezi isvoare zdrumicate peste pietre licurind;
Ele trec cu harnici unde şi suspină-n flori molatic,
Când coboară-n ropot dulce din tăpşanul prăvălatic,
Ele sar în bulgări fluizi peste prundul din răstoace,
În cuibar rotind de ape, peste care luna zace.
Mii de fluturi mici albaştri, mii de roiuri de albine
Curg în râuri sclipitoare peste flori de miere pline,
Împlu aerul văratic de mireasmă şi răcoare
A popoarelor de muşte sărbători murmuitoare.
Lângă lacul care-n tremur somnoros şi lin se bate,
Vezi o *masă mare*-ntinsă cu făclii prea luminate,
Căci din patru părți a lumii împărați şi-mpărătese
Au venit ca să serbeze nunta gingaşei mirese;
Feți-frumoşi cu păr de aur, zmei cu solzii de oțele,
Cititorii cei de zodii şi şăgalnicul Pepele.
Iată craiul, socru mare, rezemat în jilț cu spată,
El pe capu-i poartă mitră şi-i cu barba pieptănată;
Țapăn, drept, cu schiptru-n mână, şede-n perine de puf
Şi cu crengi îl apăr pagii de muscuțe şi zăduf...
Acum iată că din codru şi Călin mirele iese,
Care ține-n a lui mână, mâna gingaşei mirese.
Îi foşnea uscat pe frunze poala lung-a albei rochii,
Fața-i roşie ca mărul, de noroc i-s umezi ochii;
La pământ mai că ajunge al ei păr de aur moale,
Care-i cade peste brațe, peste umerele goale.
Astfel vine mlădioasă, trupul ei frumos îl poartă,
Flori albastre are-n păru-i şi o stea în frunte poartă.

Socrul roagă-n capul mesei să poftească să se pună
Nunul mare, mândrul soare şi pe nună, mândra lună.
Şi s-aşează toți la masă, cum li-s anii, cum li-i rangul,
Lin vioarele răsună, iară cobza ține hangul.

Dar ce zgomot se aude? Bâzâit ca de albine?
Toți se uită cu mirare şi nu ştiu de unde vine,
Până văd păinjenişul între tufe ca un pod,
Peste care trece-n zgomot o mulțime de norod.
Trec furnici ducând în gură de făină marii saci,
Ca să coacă pentru nuntă şi plăcinte şi colaci;
Şi albinele-aduc miere, aduc colb mărunt de aur,
Ca cercei din el să facă cariul, care-i meşter faur.
Iată vine nunta-ntreagă – vornicel e-un grierel,
Îi sar purici înainte cu potcoave de oțel;
În veşmânt de catifele, un bondar rotund în pântec
Somnoros pe nas ca popii glăsuieşte-ncet un cântec;
O cojiță de alună trag locuste, podu-l scutur,
Cu musteața răsucită şede-n ea un mire flutur;
Fluturi mulți, de multe neamuri, vin în urma lui un lanț,
Toți cu inime uşoare, toți şăgalnici şi berbanți.
Vin țânțarii lăutarii, gândăceii, cărăbuşii,
Iar mireasa viorică i-aştepta-ndărătul uşii.

Şi pe masa-mpărătească sare-un greier, crainic sprinten,
Ridicat în două labe, s-a-nchinat bătând din pinten;
El tuşeşte, îşi încheie haina plină de şireturi:
– „Să iertați, boieri, ca nunta s-o pornim şi noi alături.“

(1876, 1 nov.)

POVESTEA CODRULUI

Împărat slăvit e codrul,
Neamuri mii îi cresc sub poale,
Toate înflorind din mila
Codrului, Măriei Sale.

Lună, Soare şi Luceferi
El le poartă-n a lui herb,
Împrejuru-i are dame
Şi curteni din neamul *Cerb*.

Crainici, iepurii cei repezi
Purtători îi sunt de veşti,
Filomele-i țin orchestrul
Şi isvoare spun poveşti.

Peste flori, ce cresc în umbră,
Lângă ape pe potici,
Vezi bejănii de albine,
Armii grele de furnici...

Hai şi noi la craiul, dragă,
Şi să fim din nou copii,

Ca norocul şi iubirea
Să ne pară jucării.

Mi-a părea cum că natura
Toată mintea ei şi-a pus,
Decât orişice păpuşă
Să te facă mai presus;

Amândoi vom merge-n lume
Rătăciți şi singurei,
Ne-om culca lângă isvorul
Ce răsare sub un tei;

Adormi-vom, troieni-va
Teiul floarea-i peste noi,
Şi prin somn auzi-vom bucium
De la stânele de oi.

Mai aproape, mai aproape
Noi ne-om strânge piept la piept...
O, auzi cum cheam-acuma
Craiul sfatu-i înțelept!

Peste albele isvoare
Luna bate printre ramuri,
Împrejuru-ne s-adună
Ale Curții mândre neamuri:

Caii mării, albi ca spuma,
Bouri nalți cu steme-n frunte,
Cerbi cu coarne rămuroase,
Ciute sprintene de munte –

Şi pe teiul nostru-ntreabă:
Cine suntem, stau la sfaturi,
Iară gazda noastră zice,
Dându-şi ramurile-n laturi:

– „O, priviți-i cum visează
Visul codrului de fagi!
Amândoi ca-ntr-o poveste
Ei îşi sunt aşa de dragi!“

(1878, 1 mart.)

O, RĂMÂI

„O, rămâi, rămâi la mine,
Te iubesc atât de mult!
Ale tale doruri toate
Numai eu ştiu să le-ascult;

În al umbrei întuneric
Te asamăn unui prinț,
Ce se uit-adânc în ape
Cu ochi negri şi cuminți;

Şi prin vuietul de valuri,
Prin mişcarea naltei ierbi,
Eu te fac s-auzi în taină
Mersul cârdului de cerbi;

Eu te văd răpit de farmec
Cum îngâni cu glas domol,
În a apei strălucire
Întinzând piciorul gol

Şi privind în luna plină
La văpaia de pe lacuri,

Anii tăi se par ca clipe,
Clipe dulci se par ca veacuri.“

Astfel zise lin pădurea,
Bolți asupră-mi clătinând;
Şuieram l-a ei chemare
Ş-am ieşit în câmp râzând.

Astăzi chiar de m-aş întoarce
A-nțelege n-o mai pot...
Unde eşti, copilărie,
Cu pădurea ta cu tot?

(1879, 1 febr.)

FREAMĂT DE CODRU

Tresărind scânteie lacul
Şi se leagănă sub soare;
Eu, privindu-l din pădure,
Las aleanul să mă fure
Şi ascult de la răcoare
Pitpalacul.

Din isvoare şi din gârle
Apa sună somnoroasă;
Unde soarele pătrunde
Printre ramuri a ei unde,
Ea în valuri sperioase
Se azvârle.

Cucul cântă, mierle, presuri –
Cine ştie să le-asculte?
Ale pasărilor neamuri
Ciripesc pitite-n ramuri
Şi vorbesc cu-atât de multe
Înțelesuri.

Cucu-ntreabă: – „Unde-i sora
Viselor noastre de vară?
Mlădioasă şi iubită,
Cu privirea ostenită,
Ca o zână să răsară
Tuturora.“

Teiul vechi un ram întins-a,
Ea să poată să-l îndoaie,
Ramul tânăr vânt să-şi deie
Şi de braţe-n sus s-o ieie,
Iară florile să ploaie
Peste dânsa.

Se întreabă trist isvorul:
– „Unde mi-i crăiasa oare?
Părul moale despletindu-şi,
Faţa-n apa mea privindu-şi,
Să m-atingă visătoare
Cu piciorul?“

Am răspuns: – „Pădure dragă,
Ea nu vine, nu mai vine!
Singuri, voi, stejari, rămâneţi
De visaţi la ochii vineţi,
Ce luciră pentru mine
Vara-ntreagă.“

Ce frumos era în crânguri,
Când cu ea m-am prins tovarăş!
O poveste încântată
Care azi e-ntunecată...
De-unde eşti revino iarăşi,
Să fim singuri!

(1879, 1 oct.)

REVEDERE

– „Codrule, codruțule,
Ce mai faci, drăguțule,
Că de când nu ne-am văzut
Multă vreme au trecut
Şi de când m-am depărtat,
Multă lume am îmblat.“

– „Ia eu fac ce fac de mult.
Iarna viscolu-l ascult,
Crengile-mi rupându-le,
Apele-astupându-le,
Troienind cărările
Şi gonind cântările;
Şi mai fac ce fac de mult,
Vara doina mi-o ascult
Pe cărarea spre isvor
Ce le-am dat-o tuturor,
Împlându-şi cofeile,
Mi-o cântă femeile.“

– „Codrule cu râuri line,
Vreme trece, vreme vine,
Tu din tânăr precum eşti
Tot mereu întinereşti.“

– „Ce mi-i vremea, când de veacuri
Stele-mi scânteie pe lacuri,
Că de-i vremea rea sau bună,
Vântu-mi bate, frunza-mi sună;
Şi de-i vremea bună, rea,
Mie-mi curge Dunărea.
Numai omu-i schimbător,
Pe pământ rătăcitor,
Iar noi locului ne ţinem,
Cum am fost aşa rămânem:
Marea şi cu râurile,
Lumea cu pustiurile,
Luna şi cu soarele,
Codrul cu isvoarele.“

(1879, 1 oct.)

SCRISOAREA I

Când cu gene ostenite sara suflu-n lumânare,
Doar ceasornicul urmează lung-a timpului cărare,
Căci perdelele-ntr-o parte când le dai, şi în odaie
Luna varsă peste toate voluptoasa ei văpaie,
Ea din noaptea amintirii o vecie-ntreagă scoate
De dureri, pe care însă le simțim ca-n vis pe toate.

Lună tu, stăpân-a mării, pe a lumii boltă luneci
Şi gândirilor dând viață, suferințele întuneci;
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Şi câți codri-ascund în umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când pluteşti pe mişcătoarea mărilor singurătate!
Câte țărmuri înflorite, ce palate şi cetăți,
Străbătute de-al tău farmec ție singură-ți arăți!
Şi în câte mii de case lin pătruns-ai prin fereşti,
Câte frunți pline de gânduri, gânditoare le priveşti!
Vezi pe-un rege ce-mpânzeşte globu-n planuri pe un veac,
Când la ziua cea de mâne abia cuget-un sărac...
Deşi trepte osebite le-au ieşit din urna sorții
Deopotrivă-i stăpâneşte raza ta şi geniul morții;
La acelaşi şir de patimi deopotrivă fiind robi,
Fie slabi, fie puternici, fie genii ori neghiobi!

Unul caută-n oglindă de-şi buclează al său păr,
Altul caută în lume şi în vreme adevăr,
De pe galbenele file el adună mii de coji,
A lor nume trecătoare le însamnă pe răboj;
Iară altu-mparte lumea de pe scândura tărăbii,
Socotind cât aur marea poartă-n negrele-i corăbii.
Iar colo bătrânul dascăl cu-a lui haină roasă-n coate,
Într-un calcul fără capăt tot socoate şi socoate
Şi de frig la piept şi-ncheie tremurând halatul vechi,
Îşi înfundă gâtu-n guler şi bumbacul în urechi;
Uscăţiv aşa cum este, gârbovit şi de nimic,
Universul fără margini e în degetul lui mic,
Căci sub frunte-i viitorul şi trecutul se încheagă,
Noaptea-adânc-a veciniciei el în şiruri o dezleagă;
Precum Atlas în vechime sprijinea cerul pe umăr
Aşa el sprijină lumea şi vecia într-un număr.

Pe când luna străluceşte peste-a tomurilor bracuri,
Într-o clipă-l poartă gândul îndărăt cu mii de veacuri,
La-nceput, pe când fiinţă nu era, nici nefiinţă,
Pe când totul era lipsă de viaţă şi voinţă,
Când nu s-ascundea nimica, deşi tot era ascuns...
Când pătruns de sine însuşi odihnea cel nepătruns.
Fu prăpastie? genune? Fu noian întins de apă?
N-a fost lume pricepută şi nici minte s-o priceapă,
Căci era un întuneric ca o mare făr-o rază,
Dar nici de văzut nu fuse şi nici ochiu care s-o vază.
Umbra celor nefăcute nu-ncepuse-a se desface,
Şi în sine împăcată stăpânea eterna pace!...

Dar deodat-un punct se mişcă... cel întâi şi singur. Iată-l
Cum din chaos face mumă, iară el devine Tatăl...
Punctu-acela de mişcare, mult mai slab ca boaba spumii,
E stăpânul fără margini peste marginile lumii...
De-atunci negura eternă se desface în fâşii,
De atunci răsare lumea, lună, soare şi stihii...
De atunci şi până astăzi colonii de lumi pierdute
Vin din sure văi de chaos pe cărări necunoscute
Şi în roiuri luminoase isvorând din infinit,
Sunt atrase în viață de un dor nemărginit.
Iar în lumea asta mare, noi copii ai lumii mici,
Facem pe pământul nostru muşunoaie de furnici;
Microscopice popoare, regi, oşteni şi învățați
Ne succedem generații şi ne credem minunați;
Muşti de-o zi pe-o lume mică de se măsură cu cotul,
În acea nemărginire ne-nvârtim uitând cu totul
Cum că lumea asta-ntreagă e o clipă suspendată,
Că-ndărătu-i şi nainte-i întuneric se arată.
Precum pulberea se joacă în imperiul unei raze,
Mii de fire viorie ce cu raza încetează,
Astfel, într-a veciniciei noapte pururea adâncă,
Avem clipa, avem raza, care tot mai ține încă...
Cum s-o stinge, totul piere, ca o umbră-n întuneric,
Căci e vis al neființii universul cel himeric...

În prezent cugetătorul nu-şi opreşte a sa minte,
Ci-ntr-o clipă gându-l duce mii de veacuri înainte;
Soarele, ce azi e mândru, el îl vede trist şi roş

Cum se-nchide ca o rană printre nori întunecoşi,
Cum planeții toți îngheață şi s-azvârl rebeli în spaț
Ei, din frânele luminii şi ai soarelui scăpați;
Iar catapeteasma lumii în adânc s-au înnegrit,
Ca şi frunzele de toamnă toate stelele-au pierit;
Timpul mort şi-ntinde trupul şi devine vecinicie,
Căci nimic nu se întâmplă în întinderea pustie,
Şi în noaptea neființii totul cade, totul tace,
Căci în sine împăcată reîncep-eterna pace...
.....

Începând la talpa însăşi a mulțimii omeneşti
Şi suind în susul scării pân' la frunțile crăieşti,
De a vieții *lor* enigmă îi vedem pe toți munciți,
Făr-a şti să spunem care ar fi mai nenorociți...
Unul e în toți, tot astfel precum *una* e în toate,
De asupra tuturora se ridică cine poate,
Pe când alții stând în umbră şi cu inima smerită
Neştiuți se pierd în taină ca şi spuma nezărită –
Ce-o să-i pese soartei oarbe ce vor *ei* sau ce gândesc?
Ca şi vântu-n valuri trece peste traiul omenesc.

Fericească-l scriitorii, toată lumea recunoască-l...
Ce-o să aibă din acestea pentru el, bătrânul dascăl?
Nemurire, se va zice. Este drept că viața-ntreagă,
Ca şi iedera de-un arbor, de-o idee i se leagă.
„De-oi muri – îşi zice-n sine – al meu nume o să-l poarte
Secolii din gură-n gură şi l-or duce mai departe,

De a pururi, pretutindeni, în ungherul unor crieri
Şi-or găsi, cu al meu nume, adăpost a mele scrieri!“
O, sărmane! ții tu minte câte-n lume-ai auzit,
Ce-ți trecu pe dinainte, câte singur ai vorbit?
Prea puțin. De ici, de colo de imagine-o fâşie,
Vre o umbră de gândire, ori un petec de hârtie;
Şi când propria ta viață singur n-o ştii pe de rost,
O să-şi bată alții capul s-o pătrunză cum a fost?
Poate vrun pedant cu ochii cei verzui, peste un veac,
Printre tomuri brăcuite aşezat şi el, un brac,
Aticismul limbii tale o să-l pună la cântari,
Colbul ridicat din carte-ți l-o sufla din ochelari
Şi te-o strânge-n două şiruri, aşezându-te la coadă,
În vro notă prizărită sub o pagină neroadă.
Poți zidi o lume-ntreagă, poți s-o sfarămi... orice-ai spune,
Peste toate o lopată de țărână se depune.
Mâna care-au dorit sceptrul universului şi gânduri
Ce-au cuprins tot universul, încap bine-n patru scânduri...
Or să vie pe-a ta urmă în convoi de-nmormântare,
Splendid ca o ironie cu priviri nepăsătoare...
Iar deasupra tuturora va vorbi vrun mititel,
Nu slăvindu-te pe tine... lustruindu-se pe el
Sub a numelui tău umbră. Iată tot ce te aşteaptă.
Ba să vezi... posteritatea este încă şi mai dreaptă.

Neputând să te ajungă, crezi c-or vrea să te admire?
Ei vor aplauda desigur biografia subțire
Care s-o-ncerca s-arate că n-ai fost vrun lucru mare,
C-ai fost om cum sunt şi dânşii... Măgulit e fiecare

Că n-ai fost mai mult ca dânsul. Şi prostatecele nări
Şi le umflă orişicine în savante adunări
Când de tine se vorbeşte. S-a-nțeles de mai nainte
C-o ironică grimasă să te laude-n cuvinte.
Astfel încăput pe mâna a oricărui, te va drege,
Rele-or zice că sunt toate câte nu vor înțelege...
Dar afară de acestea, vor căta vieții tale
Să-i găsească pete multe, răutăți şi mici scandale –
Astea toate te apropie de dânşii... Nu lumina
Ce în lume-ai revărsat-o, ci păcatele şi vina,
Oboseala, slăbiciunea, toate relele ce sunt
Într-un mod fatal legate de o mână de pământ;
Toate micile mizerii unui suflet chinuit
Mult mai mult îi vor atrage decât tot ce ai gândit.
.....
Între ziduri, printre arbori ce se scutură de floare,
Cum revarsă luna plină liniştita ei splendoare!
Şi din noaptea amintirii mii de doruri ea ne scoate;
Amorțită li-i durerea, le simțim ca-n vis pe toate,
Căci în propria-ne lume ea deschide poarta-ntrării
Şi ridică mii de umbre după stinsul lumânării...
Mii pustiuri scânteiază sub lumina ta fecioară,
Şi câți codri-ascund în umbră strălucire de isvoară!
Peste câte mii de valuri stăpânirea ta străbate,
Când pluteşti pe mişcătoarea mărilor singurătate,
Şi pe toți ce-n astă lume sunt supuşi puterii sorții
Deopotrivă-i stăpâneşte raza ta şi geniul morții!

(1881, 1 febr.)

SCRISOAREA II

De ce pana mea rămâne în cerneală, mă întrebi?
De ce ritmul nu m-abate cu ispita-i de la trebi?
De ce dorm, îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltărețele dactile?
Dacă tu ştiai problema astei vieți cu care lupt,
Ai vedea că am cuvinte pana chiar să o fi rupt,
Căci întreb, la ce-am începe să-ncercăm în luptă dreaptă
A turna în formă nouă limba veche şi-nțeleaptă?
Acea tainică simțire, care doarme-n a ta harfă
În cuplete de teatru s-o desfaci ca pe o marfă,
Când cu sete cauți forma ce să poată să te-ncapă,
Să le scrii cum cere lumea, vro istorie pe apă? –
Însă tu îmi vei răspunde că e bine ca în lume
Prin frumoasă stihuire să pătrunză al meu nume,
Să-mi atrag luare-aminte a bărbaților din țară,
Să-mi dedic a mele versuri la cucoane, bunăoară,
Şi dezgustul meu din suflet să-l împac prin a mea minte. –
Dragul meu, cărarea asta s-a bătut de mai nainte;
Noi avem în veacul nostru acel soi ciudat de barzi,
Care-ncearcă prin poeme să devie cumularzi,
Închinând ale lor versuri la puternici, la cucoane,
Sunt cântați în cafenele şi fac zgomot în saloane;

Iar cărările vieții fiind grele şi înguste,
Ei încearcă să le treacă prin protecție de fuste,
Dedicând broşuri la dame a căror bărbați ei speră
C-ajungând cândva miniştri le-a deschide carieră. –

De ce nu voi pentru nume, pentru glorie să scriu?
Oare glorie să fie a vorbi într-un pustiu?
Azi, când patimilor proprii muritorii toți sunt robi,
Gloria-i închipuirea ce o mie de neghiobi
Idolului lor închină, numind mare pe-un pitic
Ce-o beşică e de spumă, într-un secol de nimic.

Încorda-voi a mea liră să cânt dragostea? Un lanț
Ce se-mparte cu frăție între doi şi trei amanți.
Ce? să-ngâni pe coardă dulce, că de voie te-ai adaos
La cel cor ce-n operetă e condus de Menelaos?
Azi adeseori femeia, ca şi lumea, e o şcoală,
Unde-nveți numai durere, înjosire şi spoială;
La aceste academii de ştiințI a zânei Vineri
Tot mai des se perindează şi din tineri în mai tineri,
Tu le vezi primind elevii cei imberbi în a lor clas,
Până când din şcoala toată o ruină a rămas.

Vai! tot mai gândeşti la anii, când visam în academii,
Ascultând pe vechii dascăli cârpocind la haina vremii,
Ale clipelor cadavre din volume stând s-adune
Şi-n a lucrurilor peteci căutând înțelepciune?
Cu murmurele lor blânde, un isvor de *horum-harum*

Câştigând cu clipoceală *nervum rerum gerendarum;*
Cu evlavie adâncă ne-nvârteau al minții scripet,
Legănând când o planetă, când pe-un rege din Egipet.

Parcă-l văd pe astronomul cu al negurii repaos,
Cum uşor, ca din cutie, scoate lumile din chaos
Şi cum neagra vecinicie ne-o întinde şi ne-nvață
Că epocile se-nşiră ca mărgelele pe ață.
Atunci lumea-n căpățână se-nvârtea ca o morişcă
De simțeam, ca Galilei, că comedia se mişcă. –

Ameții de limbe moarte, de planeți, de colbul şcolii,
Confundam pe bietul dascăl cu un crai mâncat de molii
Şi privind păinjenişul din tavan, de pe pilaştri,
Ascultam pe craiul Ramses şi visam la ochi albaştri
Şi pe margini de caiete scriam versuri dulci, de pildă
Către vreo trandafirie şi sălbatecă Clotildă.
Îmi plutea pe dinainte cu al timpului amestic
Ba un soare, ba un rege, ba alt animal domestic.
Scârțiirea de condeie dădea farmec astei linişti,
Vedeam valuri verzi de grâne, undoiarea unei inişti,
Capul greu cădea pe bancă, păreau toate-n infinit;
Când suna, ştiam că Ramses trebuia să fi murit.

Atunci lumea cea gândită pentru noi avea ființă,
Şi, din contra, cea aievea ne părea cu neputință.
Azi abia vedem ce stearpă şi ce aspră cale este
Cea ce poate să convie unei inime oneste;

Iar în lumea cea comună a visa e un pericul,
Căci de ai cumva iluzii, eşti pierdut şi eşti ridicul.

Şi de-aceea de-azi nainte poți să nu mă mai întrebi
De ce ritmul nu m-abate cu ispită de la trebi,
De ce dorm îngrămădite între galbenele file,
Iambii suitori, troheii, săltărețele dactile...
De-oi urma să scriu în versuri, teamă mi-e ca nu cumva
Oamenii din ziua de-astăzi să mă-nceap-a lăuda.
Dacă port cu uşurință şi cu zâmbet a lor ură,
Laudele lor desigur m-ar mâhni peste măsură.

(1881, 1 apr.)

SCRISOAREA III

Un sultan dintre aceia ce domnesc peste vro limbă,
Ce cu-a turmelor păşune, a ei patrie ş-o schimbă,
La pământ dormea ținându-şi căpătâi mâna cea dreaptă;
Dară ochiu-nchis afară, înlăuntru se deşteaptă.
Vede cum din ceruri luna lunecă şi se coboară
Şi s-apropie de dânsul preschimbată în fecioară.
Înflorea cărarea ca de pasul blândei primăveri;
Ochii ei sunt plini de umbra tăinuitelor dureri;
Codrii se înfiorează de atâta frumusețe,
Apele-ncrețesc în tremur străveziile lor fețe,
Pulbere de diamante cade fină ca o bură,
Scânteind plutea prin aer şi pe toate din natură
Şi prin mândra fermecare sun-o muzică de şoapte,
Iar pe ceruri se înalță curcubeele de noapte...
Ea, şezând cu el alături, mâna fină i-o întinde,
Părul ei cel negru-n valuri de mătasă se desprinde:
– „Las' să leg a mea viață de a ta... În brațu-mi vino,
Şi durerea mea cea dulce cu durerea ta alin-o...
Scris în cartea vieții este şi de veacuri şi de stele
Eu să fiu a ta stăpână, tu stăpân vieții mele.“

Şi cum o privea sultanul, ea se-ntunecă... dispare;
Iar din inima lui simte un copac cum că răsare,
Care creşte într-o clipă ca în veacuri, mereu creşte,
Cu-a lui ramuri peste lume, peste mare se lăţeşte;
Umbra lui cea uriaşă orizonul îl cuprinde
Şi sub dânsul universul într-o umbră se întinde;
Iar în patru părţi a lumii vede şiruri munţii mari,
Atlasul, Caucazul, Taurul şi Balcanii seculari;
Vede Eufratul şi Tigris, Nilul, Dunărea bătrână –
Umbra arborelui falnic peste toate e stăpână.
Astfel, Asia, Europa, Africa cu-a ei pustiuri
Şi corăbiile negre legănându-se pe râuri,
Valurile verzi de grâie legănându-se pe lanuri,
Mările ţărmuitoare şi cetăţi lângă limanuri,
Toate se întind nainte-i... ca pe-un uriaş covor,
Vede ţară lângă ţară şi popor lângă popor –
Ca prin neguri alburie se strevăd şi se prefac
În întinsă-mpărăţie sub o umbră de copac.

Vulturii porniţi la ceruri, pân' la ramuri nu ajung;
Dar un vânt de biruinţă se porneşte îndelung
Şi loveşte rânduri, rânduri în frunzişul sunător,
Strigăte de-Allah! Allahu! se aud pe sus prin nori,
Zgomotul creştea ca marea turburată şi înaltă,
Urlete de bătălie s-alungau după olaltă,
Însă frunzele-ascuţite se îndoaie după vânt
Şi deasupra Romei nouă se înclină la pământ.

Se cutremură sultanul... se deşteaptă... şi pe cer
Vede luna cum pluteşte peste plaiul Eschişer.
Şi priveşte trist la casa şeihului Edebali;
După gratii de fereastră o copilă el zări

Ce-i zâmbeşte, mlădioasă ca o creangă de alun;
E a şeihului copilă, e frumoasa Malcatun.
Atunci el pricepe visul că-i trimis de la profet,
Că pe-o clipă se nălțase chiar în rai la Mohamet,
Că din dragostea-i lumească un imperiu se va naşte,
Ai cărui ani şi margini numai cerul le cunoaşte.

Visul său se-nfiripează şi se-ntinde vultureşte,
An cu an împărăția tot mai largă se sporeşte,
Iară flamura cea verde se înalță an cu an,
Neam cu neam urmându-i zborul şi sultan după sultan.
Astfel țară după țară drum de glorie-i deschid...
Pân-în Dunăre ajunge furtunosul Baiazid...

La un semn, un țărm de altul, legând vas de vas, se leagă
Şi în sunet de fanfare trece oastea lui întreagă;
Ieniceri, copii de suflet ai lui Allah şi spahii
Vin de-ntunecă pământul la Rovine în câmpii;
Răspândindu-se în roiuri întind corturile mari...
Numa-n zarea depărtată sună codrul de stejari.

Iată vine-un sol de pace c-o năframă-n vârf de băț.
Baiazid, privind la dânsul, îl întreabă cu dispreț:

– „Ce vrei tu?“
– „Noi? Bună pace! Şi de n-o fi cu bănat,
Domnul nostru-ar vrea să vază pe măritul împărat.

La un semn deschisă-i calea şi s-apropie de cort
Un bătrân atât de simplu, după vorbă, după port.
– „Tu eşti Mircea?“
– „Da-mpărate!“
– „Am venit să mi te-nchini,
De nu, schimb a ta coroană într-o ramură de spini.“
– „Orice gând ai, împărate, şi oricum vei fi sosit,
Cât suntem încă pe pace, eu îți zic: Bine-ai venit!
Despre partea închinării însă, doamne, să ne ierți;
Dar acu vei vrea cu oaste şi război ca să ne cerți,
Ori vei vrea să faci întoarsă de pe-acuma a ta cale,
Să ne dai un semn şi nouă de mila măriei-tale...
De-o fi una, de-o fi alta... Ce e scris şi pentru noi,
Bucuroşi le-om duce toate, de e pace, de-i război.“
– „Cum? Când lumea mi-e deschisă, a privi gândeşti că pot
Ca întreg Aliotmanul să se-mpiedece de-un ciot?
O, tu nici visezi, bătrâne, câți în cale mi s-au pus!
Toată floarea cea vestită a întregului Apus,
Tot ce stă în umbra crucii, împărați şi regi s-adună
Să dea piept cu uraganul ridicat de semilună.
S-a-mbrăcat în zale lucii cavalerii de la Malta,
Papa cu-a lui trei coroane, puse una peste alta,
Fulgerele adunat-au contra fulgerului care

În turbarea-i furtunoasă a cuprins pământ şi mare.
N-au avut decât cu ochiul ori cu mâna semn a face
Şi Apusul îşi împinse toate neamurile-ncoace;
Pentru-a crucii biruinţă se mişcară râuri-râuri,
Ori din codri răscolite, ori stârnite din pustiuri;
Zguduind din pace-adâncă ale lumii începuturi,
Înnegrind tot orizontul cu-a lor zeci de mii de scuturi,
Se mişcau îngrozitoare ca păduri de lănci şi săbii,
Tremura înspăimântată marea de-ale lor corăbii!...
La Nicopole văzut-ai câte tabere s-au strâns
Ca să steie înainte-mi ca şi zidul neînvins.
Când văzui a lor mulţime, câtă frunză, câtă iarbă,
Cu o ură nempăcată mi-am şoptit atunci în barbă,
Am jurat ca peste dânşii să trec falnic, fără păs,
Din pristolul de la Roma să dau calului ovăs...
Şi de crunta-mi vijelie tu te aperi c-un toiag?
Şi, purtat de biruinţă, să mă-mpiedec de-un moşneag?“
– „De-un moşneag, da, împărate, căci moşneagul ce priveşti
Nu e om de rând, el este Domnul Ţării-Româneşti.
Eu nu ţi-aş dori vrodată să ajungi să ne cunoşti,
Nici ca Dunărea să-nece spumegând a tale oşti.
După vremuri mulţi veniră, începând cu acel oaspe,
Ce din vechi se pomeneşte, cu Dariu a lui Istaspe;
Mulţi durară, după vremuri, peste Dunăre vrun pod,
De-au trecut cu spaima lumii şi mulţime de norod;
Împăraţi pe care lumea nu putea să-i mai încapă,
Au venit şi-n ţara noastră de-au cerut pământ şi apă –
Şi nu voi ca să mă laud, nici că voi să te-nspăimânt,

Cum veniră, se făcură toți o apă ş-un pământ.
Te făleşti că înainte-ți răsturnat-ai val-vârtej
Oştile leite-n zale de-mpărați şi de viteji?
Tu te lauzi că Apusul înainte ți s-a pus?...
Ce-i mâna pe ei în luptă, ce-au voit acel Apus?
Laurii voiau să-i smulgă de pe fruntea ta de fier,
A credinții biruință căta orice cavaler.
Eu? Îmi apăr sărăcia şi nevoile şi neamul...
Şi de-aceea tot ce mişcă-n țara asta, râul, ramul,
Mi-e prieten numai mie, iară ție duşman este,
Duşmănit vei fi de toate, făr-a prinde chiar de veste;
N-avem oşti, dară iubirea de moşie e un zid
Care nu se-nfiorează de-a ta faimă, Baiazid!“

Şi abia plecă bătrânul... Ce mai freamăt, ce mai zbucium!
Codrul clocoti de zgomot şi de arme şi de bucium,
Iar la poala lui cea verde mii de capete pletoase,
Mii de coifuri lucitoare ies din umbra-ntunecoasă;
Călăreții împlu câmpul şi roiesc după un semn
Şi în caii lor sălbateci bat cu scările de lemn,
Pe copite iau în fugă fața negrului pământ,
Lănci scânteie lungi în soare, arcuri se întind în vânt,
Şi ca nouri de aramă şi ca ropotul de grindeni,
Orizonu-ntunecându-l, vin săgeți de pretutindeni,
Vâjâind ca vijelia şi ca plesnetul de ploaie...
Urlă câmpul şi de tropot şi de strigăt de bătaie.
În zadar striga-mpăratul ca şi leul în turbare,
Umbra morții se întinde tot mai mare şi mai mare;

În zadar flamura verde o ridică înspre oaste,
Căci cuprinsă-i de pieire şi în faţă şi în coaste,
Căci se clatină rărite şiruri lungi de bătălie;
Cad asabii ca şi pâlcuri risipite pe câmpie,
În genunchi cădeau pedeştri, colo caii se răstoarnă,
Când săgeţile în valuri, care şuieră, se toarnă
Şi, lovind în faţă,-n spate, ca şi crivăţul şi gerul,
Pe pământ lor li se pare că se năruie tot cerul...
Mircea însuşi mână-n luptă vijelia-ngrozitoare,
Care vine, vine, vine, calcă totul în picioare;
Durduind soseau călării ca un zid înalt de suliţi,
Printre cetele păgâne trec rupându-şi large uliţi;
Risipite se-mprăştie a duşmanilor şiraguri,
Şi gonind biruitoare tot veneau a ţării steaguri,
Ca potop ce prăpădeşte, ca o mare turburată –
Peste-un ceas păgânătatea e ca pleava vânturată.
Acea grindin-oţelită înspre Dunăre o mână,
Iar în urma lor se-ntinde falnic armia română.

Pe când oastea se aşează, iată soarele apune,
Voind creştetele nalte ale ţării să-ncunune
Cu un nimb de biruinţă; fulger lung încremenit
Mărgineşte munţii negri în întregul asfinţit,
Pân' ce isvorăsc din veacuri stele una câte una
Şi din neguri, dintre codri, tremurând s-arată luna:
Doamna mărilor ş-a nopţii varsă linişte şi somn.
Lângă cortu-i, unul dintre fiii falnicului Domn,
Sta zâmbind de-o amintire, pe genunchi scriind o carte,
S-o trimiţă dragei sale, de la Argeş mai departe:

„De din vale de Rovine
Grăim, Doamnă, către Tine,
Nu din gură, ci din carte,
Că ne eşti aşa departe.
Te-am ruga, mări, ruga
Să-mi trimiți prin cineva
Ce-i mai mândru-n valea Ta:
Codrul cu poienele,
Ochii cu sprâncenele;
Că şi eu trimite-voi
Ce-i mai mândru pe la noi:
Oastea mea cu flamurile,
Codrul şi cu ramurile,
Coiful nalt cu penele,
Ochii cu sprâncenele.
Şi să ştii că-s sănătos,
Că, mulțămind lui Cristos,
Te sărut, Doamnă, frumos.“

.....

De-aşa vremi se-nvredniciră cronicarii şi rapsozii;
Veacul nostru ni-l umplură saltimbancii şi irozii...
În izvoadele bătrâne pe eroi mai pot să caut;
Au cu lira visătoare ori cu sunete de flaut
Poți să-ntâmpini patrioții ce-au venit de-atunci încolo?
Înaintea acestora tu ascunde-te, Apollo!
O, eroi! care-n trecutul de măriri vă adumbriseți,
Ați ajuns acum de modă de vă scot din letopiseți,

Şi cu voi drapându-şi nula, vă citează toți nerozii,
Mestecând veacul de aur în noroiul greu al prozii.
Rămâneți în umbră sfântă, Basarabi şi voi Muşatini,
Descălecători de țară, dătători de legi şi datini,
Ce cu plugul şi cu spada ați întins moşia voastră
De la munte pân' la mare şi la Dunărea albastră.

Au *prezentul* nu ni-i mare? N-o să-mi dea ce o să cer?
N-o să aflu între-ai noştri vre un falnic juvaer?
Au la Sybaris nu suntem lângă capiştea spoielii?
Nu se nasc glorii pe stradă şi la uşa cafenelii,
N-avem oameni ce se luptă cu retoricele suliți
În aplauzele grele a canaliei de uliți,
Panglicari în ale țării, care joacă ca pe funii,
Măşti cu toate de renume din comedia minciunii?
Au de *patrie*, *virtute*, nu vorbeşte liberalul,
De ai crede că viața-i e curată ca cristalul?
Nici visezi că înainte-ți stă un stâlp de cafenele,
Ce îşi râde de-aste vorbe îngânându-le pe ele.
Vezi colo pe uriciunea fără suflet, fără cuget,
Cu privirea-mpăroşată şi la fălci umflat şi buget,
Negru, cocoşat şi lacom, un isvor de şiretlicuri,
La tovarăşii săi spune veninoasele-i nimicuri;
Toți pe buze-având virtute, iar în ei monedă calpă,
Quintesență de mizerii de la creştet până-n talpă,
Şi deasupra tuturora, oastea să şi-o recunoască,
Îşi aruncă pocitura bulbucații ochi de broască...
Dintr-aceştia țara noastră îşi alege astăzi solii!

Oameni vrednici ca să şază în zidirea sfintei Golii,
În cămeşi cu mâneci lunge şi pe capete scufie,
Ne fac legi şi ne pun biruri, ne vorbesc filosofie.
Patrioții! Virtuoşii, ctitori de aşezăminte,
Unde spumegă desfrâul în mişcări şi în cuvinte,
Cu evlavie de vulpe, ca în strane, şed pe locuri
Şi aplaudă frenetic schime, cântece şi jocuri...
Şi apoi în Sfatul țării se adun să se admire
Bulgăroi cu ceafa groasă, grecotei cu nas subțire:
Toate mutrele acestea sunt pretinse de roman,
Toată greco-bulgărimea e nepoata lui Traian!
Spuma asta-nveninată, astă plebe, ăst gunoi
Să ajung-a fi stăpână şi pe țară şi pe noi!
Tot ce-n țările vecine e smintit şi stârpitură,
Tot ce-i însemnat cu pata putrejunii de natură,
Tot ce e perfid şi lacom, tot Fanarul, toți iloții,
Toți se scurseră aicea şi formează patrioții,
Încât fonfii şi flecarii, găgăuții şi guşații,
Bâlbâiți cu gura strâmbă sunt stăpânii astei nații!

Voi sunteți urmaşii Romei? Nişte răi şi nişte fameni!
I-e ruşine omenirii să vă zică vouă oameni!
Şi această ciumă-n lume şi aceste creaturi
Nici ruşine n-au să ieie în smintitele lor guri
Gloria neamului nostru spre-a o face de ocară,
Îndrăznesc ca să rostească pân' şi numele tău... țară!

La Paris, în lupanare de cinisme şi de lene,
Cu femeile-i pierdute şi-n orgiile-i obscene,

Acolo v-aţi pus averea, tinerețele la *stos*...
Ce a scos din voi Apusul, când nimic nu e de scos?

Ne-aţi venit apoi, drept minte o sticluță de pomadă,
Cu monoclu-n ochi, drept armă beţişor de promenadă,
Vestejiți fără de vreme, dar cu creieri de copil,
Drept ştiinț-având în minte vre un vals de Bal-Mabil,
Iar în schimb cu-averea toată vrun papuc de curtezană...
O, te-admir, progenitură de origine romană!
Şi acum priviți cu spaimă fața noastră sceptic-rece,
Vă miraţi, cum de minciuna astăzi nu vi se mai trece?
Când vedem că toți aceia care vorbe mari aruncă
Numai banul îl vânează şi câştigul fără muncă,
Azi, când fraza lustruită nu ne poate înşela,
Astăzi alții sunt de vină, domnii mei, nu este-aşa?
Prea v-aţi arătat arama, sfâşiind această țară,
Prea făcurăți neamul nostru de ruşine şi ocară,
Prea v-aţi bătut joc de limbă, de străbuni şi obicei,
Ca să nu s-arate-odată ce sunteți – nişte mişei!
Da, câştigul fără muncă, iată singura pornire;
Virtutea? e-o nerozie; Geniul? o nefericire.

Dar lăsaţi măcar strămoşii ca să doarmă-n colb de cronici;
Din trecutul de mărire v-ar privi cel mult ironici.
Cum nu vii tu, Ţepeş Doamne, ca punând mâna pe ei,
Să-i împarți în două cete: în smintiți şi în mişei,
Şi în două temniți large cu de-a sila să-i aduni,
Să dai foc la puşcărie şi la casa de nebuni!
(1881, 1 mai)

LUCEAFĂRUL

A fost odată ca-n poveşti,
A fost ca niciodată,
Din rude mari împărăteşti,
O prea frumoasă fată.

Şi era una la părinţi
Şi mândră-n toate cele,
Cum e Fecioara între sfinţi
Şi luna între stele.

Din umbra falnicelor bolţi
Ea pasul şi-l îndreaptă
Lângă fereastră, unde-n colţ
Luceafărul aşteaptă.

Privea în zare cum pe mări
Răsare şi străluce,
Pe mişcătoarele cărări
Corăbii negre duce.

Îl vede azi, îl vede mâni,
Astfel dorinţa-i gata;

El iar privind de săptămâni,
Îi cade dragă fata.

Cum ea pe coate-şi răzima
Visând ale ei tâmple,
De dorul lui şi inima
Şi sufletu-i se împle.

Şi cât de viu s-aprinde el
În orişicare sară,
Spre umbra negrului castel
Când ea o să-i apară.

* * *

Şi pas cu pas pe urma ei
Alunecă-n odaie,
Ţesând cu recile-i scântei
O mreajă de văpaie.

Şi când în pat se-ntinde drept
Copila să se culce,
I-atinge mâinile pe piept,
I-nchide geana dulce;

Şi din oglindă luminiş
Pe trupu-i se revarsă,

Pe ochii mari, bătând închişi
Pe fața ei întoarsă.

Ea îl privea cu un surâs,
El tremura-n oglindă,
Căci o urma adânc în vis
De suflet să se prindă.

Iar ea vorbind cu el în somn,
Oftând din greu suspină:
– „O, dulce-al nopții mele Domn,
De ce nu vii tu? Vină!

Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă şi în gând
Şi viața-mi luminează!“

El asculta tremurător,
Se aprindea mai tare
Şi s-arunca fulgerător,
Se cufunda în mare;

Şi apa unde-au fost căzut
În cercuri se roteşte,
Şi din adânc necunoscut
Un mândru tânăr creşte.

Uşor el trece ca pe prag
Pe marginea ferestei
Şi ține-n mână un toiag
Încununat cu trestii.

Părea un tânăr voevod
Cu păr de aur moale,
Un vânăt giulgi se-ncheie nod
Pe umerele goale.

Iar umbra feței străvezii
E albă ca de ceară –
Un mort frumos cu ochii vii
Ce scânteie-n afară.

– „Din sfera mea venii cu greu
Ca să-ți urmez chemarea,
Iar cerul este tatăl meu
Şi mumă-mea e marea.

Ca în cămara ta să vin,
Să te privesc de-aproape,
Am coborât cu-al meu senin
Şi m-am născut din ape.

O, vin'! odorul meu nespus,
Şi lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.

Colo-n palate de mărgean
Te-oi duce veacuri multe,
Şi toată lumea-n ocean
De tine o s-asculte.“

– „O, eşti frumos, cum numa-n vis
Un înger se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată;

Străin la vorbă şi la port,
Luceşti fără de viață,
Căci eu sunt vie, tu eşti mort,
Şi ochiul tău mă-ngheață.“

* * *

Trecu o zi, trecură trei
Şi iarăşi, noaptea, vine
Luceafărul deasupra ei
Cu razele-i senine.

Ea trebui de el în somn
Aminte să-şi aducă
Şi dor de-al valurilor Domn
De inim-o apucă:

– „Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n casă şi în gând
Şi viața-mi luminează!“

Cum el din cer o auzi
Se stinse cu durere,
Iar ceru-ncepe a roti
În locul unde piere;

În aer rumene văpăi
Se-ntind pe lumea-ntreagă,
Şi din a chaosului văi
Un mândru chip se-ncheagă;

Pe negre vițele-i de păr
Coroana-i arde pare,
Venea plutind în adevăr
Scăldat în foc de soare.

Din negru giulgi se desfăşor
Marmoreele brațe,

El vine trist şi gânditor
Şi palid e la față;

Dar ochii mari şi minunați
Lucesc adânc himeric,
Ca două patimi fără saț
Şi pline de-ntuneric.

– „Din sfera mea venii cu greu
Ca să te-ascult ş-acuma,
Şi soarele e tatăl meu,
Iar noaptea-mi este muma;

O, vin' odorul meu nespus,
Şi lumea ta o lasă;
Eu sunt luceafărul de sus,
Iar tu să-mi fii mireasă.

O, vin', în părul tău bălai
S-anin cununi de stele,
Pe-a mele ceruri să răsai
Mai mândră decât ele.“

– „O, eşti frumos, cum numa-n vis
Un demon se arată,
Dară pe calea ce-ai deschis
N-oi merge niciodată!

Mă dor de crudul tău amor
A pieptului meu coarde,
Şi ochii mari şi grei mă dor,
Privirea ta mă arde.“

– „Dar cum ai vrea să mă cobor?
Au nu-nțelegi tu oare,
Cum că eu sunt nemuritor,
Şi tu eşti muritoare?“

– „Nu caut vorbe pe ales,
Nici ştiu cum aş începe –
Deşi vorbeşti pe înțeles,
Eu nu te pot pricepe;

Dar dacă vrei cu crezământ
Să te-ndrăgesc pe tine,
Tu te coboară pe pământ,
Fii muritor ca mine.“

– „Tu-mi cei chiar nemurirea mea
În schimb pe-o sărutare,
Dar voi să ştii asemenea
Cât te iubesc de tare;

Da, mă voi naşte din păcat,
Primind o altă lege;
Cu vecinicia sunt legat,
Ci voi să mă dezlege.“

Şi se tot duce... S-a tot dus.
De dragu-unei copile,
S-a rupt din locul lui de sus,
Pierind mai multe zile.

* * *

În vremea asta Cătălin,
Viclean copil de casă,
Ce împle cupele cu vin
Mesenilor la masă,

Un paj ce poartă pas cu pas
A-mpărătesii rochii,
Băiat din flori şi de pripas,
Dar îndrăzneț cu ochii,

Cu obrăjei ca doi bujori
De rumeni, bată-i vina,
Se furişează pânditor
Privind la Cătălina.

Dar ce frumoasă se făcu
Şi mândră, arz-o focul;
Ei Cătălin, acu-i acu
Ca să-ți încerci norocul.

Şi-n treacăt o cuprinse lin
Într-un ungher degrabă.
– „Da ce vrei, mări Cătălin?
Ia du-t' de-ți vezi de treabă.“

– „Ce voi? Aş vrea să nu mai stai
Pe gânduri totdeuna,
Să râzi mai bine şi să-mi dai
O gură, numai una.“

– „Dar nici nu ştiu măcar ce-mi ceri,
Dă-mi pace, fugi departe –
O, de luceafărul din cer
M-a prins un dor de moarte.“

– „Dacă nu ştii, ți-aş arăta
Din bob în bob amorul,
Ci numai nu te mânia,
Ci stai cu binişorul.

Cum vânătoru-ntinde-n crâng
La păsărele lațul,

Când ți-oi întinde brațul stâng
Să mă cuprinzi cu brațul;

Şi ochii tăi nemişcători
Sub ochii mei rămâie...
De te înalț de subsuori
Te nalță din călcâie;

Când fața mea se pleacă-n jos,
În sus rămâi cu fața,
Să ne privim nesățios
Şi dulce toată viața;

Şi ca să-ți fie pe deplin
Iubirea cunoscută,
Când sărutându-te mă-nclin,
Tu iarăşi mă sărută.“

Ea-l asculta pe copilaş
Uimită şi distrasă,
Şi ruşinos şi drăgălaş,
Mai nu vrea, mai se lasă,

Şi-i zise-ncet: – „Încă de mic
Te cunoşteam pe tine,
Şi guraliv şi de nimic,
Te-ai potrivi cu mine...

Dar un luceafăr, răsărit
Din liniştea uitării,
Dă orizon nemărginit
Singurătății mării;

Şi tainic genele le plec,
Căci mi le împle plânsul,
Când ale apei valuri trec
Călătorind spre dânsul;

Luceşte c-un amor nespus
Durerea să-mi alunge,
Dar se înalță tot mai sus,
Ca să nu-l pot ajunge.

Pătrunde trist cu raze reci
Din lumea ce-l desparte...
În veci îl voi iubi şi-n veci
Va rămânea departe...

De-aceea zilele îmi sunt
Pustii ca nişte stepe,
Dar nopțile-s de-un farmec sfânt
Ce nu-l mai pot pricepe.“

– „Tu eşti copilă, asta e...
Hai ş-om fugi în lume,
Doar ni s-or pierde urmele
Şi nu ne-or şti de nume,

Căci amândoi vom fi cumințI,
Vom fi voioşi şi teferi,
Vei pierde dorul de părinți
Şi visul de luceferi.“

* * *

Porni luceafărul. Creşteau
În cer a lui aripe,
Şi căi de mii de ani treceau
În tot atâtea clipe.

Un cer de stele dedesupt,
Deasupra-i cer de stele –
Părea un fulger nentrerupt
Rătăcitor prin ele.

Şi din a chaosului văi,
Jur împrejur de sine,
Vedea, ca-n ziua cea de-ntâi
Cum isvorau lumine;

Cum isvorând îl înconjor
Ca nişte mări, de-a-notul...
El zboară, gând purtat de dor,
Pân' piere totul, totul;

Căci unde-ajunge nu-i hotar,
Nici ochi spre a cunoaşte,
Şi vremea-ncearcă în zadar
Din goluri a se naşte.

Nu e nimic şi totuşi e
O sete care-l soarbe,
E un adânc asemene
Uitării celei oarbe.

– „De greul negrei vecinicii,
Părinte, mă dezleagă
Şi lăudat pe veci să fii
Pe-a lumii scară-ntreagă;

O, cere-mi Doamne, orice preț,
Dar dă-mi o altă soarte,
Căci tu isvor eşti de vieți
Şi dătător de moarte;

Reia-mi al nemuririi nimb
Şi focul din privire,

Şi pentru toate dă-mi în schimb
O oră de iubire...

Din chaos Doamne-am apărut
Şi m-aş întoarce-n chaos...
Şi din repaos m-am născut,
Mi-e sete de repaos.“

– „Hyperion, ce din genuni
Răsai c-o-ntreagă lume,
Nu cere semne şi minuni
Care n-au chip şi nume;

Tu vrei un om să te socoţi,
Cu ei să te asameni?
Dar piară oamenii cu toţi,
S-ar naşte iarăşi oameni.

Ei numai doar durează-n vânt
Deşerte idealuri –
Când valuri află un mormânt
Răsar în urmă valuri;

Ei doar au stele cu noroc
Şi prigoniri de soarte,
Noi nu avem nici timp, nici loc,
Şi nu cunoaştem moarte.

Din sânul vecinicului ieri
Trăieşte azi ce moare,
Un soare de s-ar stinge-n cer
S-aprinde iarăşi soare;

Părând pe veci a răsări
Din urmă moartea-l paşte,
Căci toți se nasc spre a muri
Şi mor spre a se naşte.

Iar tu, Hyperion rămâi
Oriunde ai apune...
Cere-mi cuvântul meu de-ntâi –
Să-ți dau înțelepciune?

Vrei să dau glas acelei guri,
Ca dup-a ei cântare
Să se ia munții cu păduri
Şi insulele-n mare?

Vrei poate-n faptă să arăți
Dreptate şi tărie?
Ți-aş da pământul în bucăți
Să-l faci împărăție.

Îți dau catarg lângă catarg,
Oştiri spre a străbate
Pământu-n lung şi marea-n larg,
Dar moartea nu se poate...

Şi pentru cine vrei să mori?
Întoarce-te, te-ndreaptă
Spre-acel pământ rătăcitor
Şi vezi ce te aşteaptă.“

* * *

În locul lui menit din cer
Hyperion se-ntoarse
Şi, ca şi-n ziua cea de ieri,
Lumina şi-o revarsă.

Căci este sara-n asfințit
Şi noaptea o să-nceapă;
Răsare luna liniştit
Şi tremurând din apă

Şi împle cu-ale ei scântei
Cărările din crânguri.
Sub şirul lung de mândri tei
Şedeau doi tineri singuri:

– „O, lasă-mi capul meu pe sân,
Iubito, să se culce
Sub raza ochiului senin
Şi negrăit de dulce;

Cu farmecul luminii reci
Gândirile străbate-mi,
Revarsă linişte de veci
Pe noaptea mea de patimi.

Şi de asupra mea rămâi
Durerea mea de-o curmă,
Căci eşti iubirea mea de-ntâi
Şi visul meu din urmă.“

Hyperion vedea de sus
Uimirea-n a lor față;
Abia un braț pe gât i-a pus
Şi ea l-a prins în brațe...

Miroase florile-argintii
Şi cad, o dulce ploaie,
Pe creştetele-a doi copii
Cu plete lungi, bălaie.

Ea, îmbătată de amor,
Ridică ochii. Vede

Luceafărul. Şi-ncetişor
Dorințele-i încrede:

– „Cobori în jos, luceafăr blând,
Alunecând pe-o rază,
Pătrunde-n codru şi în gând,
Norocu-mi luminează!“

El tremură ca alte dăți
În codri şi pe dealuri,
Călăuzind singurătăți
De mişcătoare valuri;

Dar nu mai cade ca-n trecut
În mări din tot înaltul:
– „Ce-ți pasă ție, chip de lut,
Dacă-oi fi eu sau altul?

Trăind în cercul vostru strâmt
Norocul vă petrece,
Ci eu în lumea mea mă simt
Nemuritor şi rece.“

(1883, aprilie)

SOMNOROASE PĂSĂRELE...

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele –
Noapte bună!

Doar isvoarele suspină,
Pe când codrul negru tace;
Dorm şi florile-n grădină –
Dormi în pace!

Trece lebăda pe ape
Între trestii să se culce –
Fie-ți îngerii aproape,
Somnul dulce!

Peste-a nopții feerie
Se ridică mândra lună,
Totu-i vis şi armonie –
Noapte bună!

(1883, dec.)

CE TE LEGENI...

– „Ce te legeni, codrule,
Fără ploaie, fără vânt,
Cu crengile la pământ?“
– „De ce nu m-aş legăna,
Dacă trece vremea mea!
Ziua scade, noaptea creşte
Şi frunzişul mi-l răreşte.
Bate vântul frunza-n dungă –
Cântăreții mi-i alungă;
Bate vântul dintr-o parte –
Iarna-i ici, vara-i departe.
Şi de ce să nu mă plec,
Dacă păsările trec!
Peste vârf de rămurele
Trec în stoluri rândunele,
Ducând gândurile mele
Şi norocul meu cu ele.
Şi se duc pe rând, pe rând,
Zarea lumii-ntunecând,
Şi se duc ca clipele,
Scuturând aripele,

Şi mă lasă pustiit,
Vestejit şi amorțit
Şi cu doru-mi singurel,
De mă-ngân numai cu el!“

(1883, dec.)

LA MIJLOC DE CODRU...

La mijloc de codru des
Toate păsările ies,
Din huceag de aluniş
La voiosul luminiş,
Luminiş de lângă baltă,
Care-n trestia înaltă
Legănându-se din unde,
În adâncu-i se pătrunde
Şi de lună şi de soare
Şi de păsări călătoare,
Şi de lună şi de stele
Şi de zbor de rândurele
Şi de chipul dragei mele.

(1883, dec.)

SARA PE DEAL

Sara pe deal buciumul sună cu jale,
Turmele-l urc, stele le scapără-n cale,
Apele plâng, clar isvorând în fântâne;
Sub un salcâm, dragă, m-aştepți tu pe mine.

Luna pe cer trece-aşa sfântă şi clară,
Ochii tăi mari caută-n frunza cea rară,
Stelele nasc umezi pe bolta senină,
Pieptul de dor, fruntea de gânduri ți-e plină.

Nourii curg, raze-a lor şiruri despică,
Streşine vechi casele-n lună ridică,
Scârțâie-n vânt cumpăna de la fântână,
Valea-i în fum, fluiere murmură-n stână.

Şi osteniți oameni cu coasa-n spinare
Vin de la câmp; toaca răsună mai tare,
Clopotul vechi împle cu glasul lui sara,
Sufletul meu arde-n iubire ca para.

Ah! în curând satul în vale-amuțește;
Ah! în curând pasu-mi spre tine grăbește;
Lângă salcâm sta-vom noi noaptea întreagă,
Ore întregi spune-ți-voi cât îmi eşti dragă.

Ne-om răzima capetele-unul de altul
Şi surâzând vom adormi sub înaltul,
Vechiul salcâm. – Astfel de noapte bogată,
Cine pe ea n-ar da viața lui toată?

(1885, 1 iulie)

COPII ERAM NOI AMÂNDOI...

Copii eram noi amândoi,
Frate-meu şi cu mine.
Din coji de nucă car cu boi
Făceam şi înhămam la el
Culbeci bătrâni cu coarne.

Şi el citea pe Robinson,
Mi-l povestea şi mie;
Eu zideam Turnul-Vavilon
Din cărţi de joc şi mai spuneam
Şi eu câte-o prostie.

Adesea la scăldat mergeam
În ochiul de pădure,
La balta mare ajungeam
Şi l-al ei mijloc înotam
La insula cea verde.

Din lut acolo am zidit,
Din stuful des şi mare,
Cetate mândră la privit,

Cu turnuri mari de tinichea,
Cu zid împresurată.

Şi frate-meu ca împărat
Mi-a dat mie solie,
Să merg la broaşte nempăcat,
Să-i chem la bătălie –
Să vedem cine-i mai tare.

Şi împăratul broaştelor,
C-un oacacà de fală,
Primi – porunci oştilor
Ca balta s-o răscoale.
Şi am pornit război.

Vai! multe broaşte noi am prins
– Îmi pare chiar pe rege –
Şi-n turnul negru le-am închis,
Din insula cea verde.
Spre sar-am făcut pace

Şi drumul broaştelor le-am dat.
Săltau cu bucurie,
În balt-adânc s-au cufundat
Ca să nu mai revie.
Noi am pornit spre casă.

Atunci răsplata am cerut
Pentru a mele fapte –

Şi frate-meu m-a desemnat
De rege-n miazănoapte
Peste popoare-ndiane.

Motanul alb era vistier,
Mârzac cel chior ministru –
Când de la el eu leafa-mi cer,
El miaună sinistru.
Cordial i-am strâns eu laba.
.....

Şi pe şură ne primblam
Peste stuf şi paie
Şi pe munți ne-nchipuiam.
Cu fiece bătaie
Mărşileam alături.

Şi pe cap mi se îmfla
Casca de hârtie.
O batistă într-un băț,
Steag de bătălie.
Cântam: Trararah!
.....
(1871)

FIIND BĂIET PĂDURI CUTREIERAM

Fiind băiet păduri cutreieram
Şi mă culcam ades lângă isvor,
Iar brațul drept sub cap eu mi-l puneam
S-aud cum apa sună-ncetişor:
Un freamăt lin trecea din ram în ram
Şi un miros venea adormitor.
Astfel ades eu nopți întregi am mas,
Blând îngânat de-al valurilor glas.

Răsare luna,-mi bate drept în față:
Un rai din basme văd printre pleoape,
Pe câmpi un văl de argintie ceață,
Sclipiri pe cer, văpaie preste ape,
Un bucium cântă tainic cu dulceață,
Sunând din ce în ce tot mai aproape...
Pe frunze-uscate sau prin naltul ierbii,
Părea c-aud venind în cete cerbii.

Alături teiul vechi mi se deschise:
Din el ieşi o tânără crăiasă,
Pluteau în lacrimi ochii-i plini de vise,
Cu fruntea ei într-o maramă deasă,
Cu ochii mari, cu gura-abia închisă;

Ca-n somn încet-încet pe frunze pasă,
Călcând pe vârful micului picior,
Veni alături, mă privi cu dor.

Şi ah, era atâta de frumoasă,
Cum numa-n vis o dată-n viața ta
Un înger blând cu fața radioasă,
Venind din cer se poate arăta;
Iar părul-i blond şi moale ca mătasa
Grumazul alb şi umerii-i vădea.
Prin hainele de tort subțire, fin,
Se vede trupul ei cel alb deplin.

(1878)

FĂT-FRUMOS DIN LACRIMĂ

În vremea veche, pe când oamenii, cum sunt ei azi, nu erau decât în germenii viitorului, pe când Dumnezeu călca încă cu picioarele sale sfinte pietroasele pustii ale pământului – în vremea veche trăia un împărat întunecat şi gânditor ca miazănoaptea şi avea o împărătească tânără şi zâmbitoare ca miezul luminos al zilei.

Cincizeci de ani de când împăratul purta război c-un vecin al lui. Murise vecinul şi lăsase de moştenire fiilor şi nepoţilor ura şi vrajba de sânge. Cincizeci de ani, şi numai împăratul trăia singur, ca un leu îmbătrânit, slăbit de lupte şi suferinţe – împărat, ce-n viaţa lui nu râsese niciodată, care nu zâmbea nici la cântecul nevinovat al copilului, nici la surâsul plin de amor al soţiei lui tinere, nici la poveştile bătrâne şi glumeţe ale ostaşilor înălbiţi în bătălie şi nevoi. Se simţea slab, se simţea murind şi n-avea cui să lase moştenirea urii lui. Trist se scula din patul împărătesc, de lângă împărăteasa tânără – pat aurit, însă pustiu şi nebinecuvântat – trist mergea în război cu inima neîmblânzită – şi împărăteasa, rămasă singură, plângea cu lacrimi de văduvie singurătatea ei. Părul ei cel galbăn ca aurul cel mai frumos cădea pe sânii ei albi şi rotunzi – şi din ochii ei albaştri şi mari curgeau şiroa-

ie de mărgăritare apoase pe o față mai albă ca argintul. Lungi cearcăne vinete se trăgeau împrejurul ochilor, şi vine albastre se trăgeau pe fața ei albă ca o marmură vie.

Sculată din patul ei, ea se aruncă pe treptele de piatră ale unei bolte în zid, în care veghea, deasupra unei candele fumegânde, icoana îmbrăcată în argint a Maicii durerilor. Înduplecată de rugăciunile împărătesei îngenunchiate, pleoapele icoanei reci se umeziră şi o lacrimă curse din ochiul cel negru al mamei lui Dumnezeu. Împărăteasa se ridică în toată măreața ei statură, atinse cu buza ei seacă lacrima cea rece şi o supse în adâncul sufletului său. Din momentul acela ea purcese îngreunată.

Trecu o lună, trecură două, trecură nouă, şi împărăteasa făcu un ficior alb ca spuma laptelui, cu părul bălai ca razele lunei. Împăratul surâse, soarele surâse şi el în înfocata lui împărăție, chiar stătu pe loc, încât trei zile n-a fost noapte, ci numai senin şi veselie – vinul curgea din butii sparte şi chiotele despicau bolta cerului.

Şi-i puse mama numele: Făt-Frumos din lacrimă.

Şi crescu şi se făcu mare ca brazii codrilor. Creştea într-o lună, cât alții într-un an.

Când era destul de mare, puse să-i facă un buzdugan de fier, îl aruncă în sus de despică bolta cerului, îl prinse pe degetul cel mic, şi buzduganul se rupse-n două. Atunci puse să-i facă altul mai greu – îl aruncă în sus aproape de palatul de nori al lunei; căzând din nori, nu se rupse de degetul voinicului.

Atunci Făt-Frumos îşi luă ziua bună de la părinți, ca să se ducă, să se bată el singur cu oştile împăratului ce-l duşmănea pe tată-său. Puse pe trupul său împărătesc haine de păstor, cămeşă de borangic, țesută în lacrimile mamei sale, mândră pălărie cu flori, cu cordele şi cu mărgele rupte de la gâturile fetelor de-mpărați, îşi puse-n brâul verde un fluier de doine şi altul de hore, şi, când soarele era de două sulițe pe cer, a plecat în lumea largă şi-n toiul lui de voinic.

Pe drum horea şi doinea, iar buzduganul şi-l arunca să spintece nourii, de cădea departe tot cale de-o zi. Văile şi munții se uimeau auzindu-i cântecele, apele-şi ridicau valurile mai sus ca să-l asculte, izvoarele îşi turburau adâncul, ca să-şi azvârle afară undele lor, pentru ca fiecare din unde să-l audă, fiecare din ele să poată cânta ca dânsul când vor şopti văilor şi florilor.

Râurile se ciorăiau mai în jos de brâiele melancolicelor stânci, învățau de la păstorul împărat doina iubirilor, iar vulturilor ce stau amuțiți pe creştetele seci şi sure ale stâncilor înalte, învățau de la el țipetul cel plâns al jelei.

Stăteau toate uimite pe când trecea păstoraşul împărat, doinind şi horind; ochii cei negri ai fetelor se împleau de lacrimi de dor; şi-n piepturile păstorilor tineri, răzimați c-un cot de-o stâncă şi c-o mână pe bâtă, încolțea un dor mai adânc, mai întunecos, mai mare – dorul voiniciei!

Toate stăteau în loc, numai Făt-Frumos mergea mereu urmărind cu cântecul dorul inimii lui, şi cu ochii buzduganul ce sclipea prin nouri şi prin aer, ca un vultur de oţel, ca o stea năzdrăvană.

Când era-nspre sara zilei a treia, buzduganul căzând, se izbi de o poartă de aramă, şi făcu un vuiet puternic şi lung. Poarta era sfărâmată şi voinicul intră. Luna răsărise dintre munţi şi se oglindea într-un lac mare şi limpede, ca seninul cerului. În fundul lui se vedea sclipind, de limpede ce era, un nisip de aur; iar în mijlocul lui, pe o insulă de smarand, încunjurat de un crâng de arbori verzi şi stufoşi, se ridica un mândru palat de o marmură ca laptele, lucie şi albă – atât de lucie, încât în ziduri răsfrângea ca-ntr-o oglindă de argint: dumbravă şi luncă, lac şi ţărmuri. O luntre aurită veghea pe undele limpezi ale lacului lângă poartă; şi-n aerul cel curat al serii tremurau din palat cântece mândre şi senine. Făt-Frumos se sui-n luntre şi vâslind, ajunse până la scările de marmură ale palatului. Pătruns acolo, el văzu în boltele scărilor candelabre cu sute de braţe, şi-n fiecare braţ ardea câte o stea de foc. Pătrunse în sală. Sala era 'naltă, susţinută de stâlpi şi de arcuri, toate de aur, iar în mijlocul ei stătea o mândră masă, acoperită cu alb, talgerele toate săpate din câte-un singur mărgăritar mare; iar boierii ce şedeau la masă în haine aurite, pe scaune de catifea roşie, erau frumoşi ca zilele tinereţii şi voioşi ca horele. Dar mai ales unul dintre ei, cu fruntea-ntr-un cerc de aur bătut cu diamante şi cu hai-

nele strălucite, era frumos ca luna unei nopți de vară. Dar mai mândru era Făt-Frumos.

– Bine-ai venit, Făt-Frumos! – zise-mpăratul; am auzit de tine, dar de văzut nu te-am văzut.

– Bine te-am găsit, împărate, deşi mă tem că nu te-oi lăsa cu bine, pentru că am venit să ne luptăm greu, că destul ai viclenit asupra tatălui meu.

– Ba n-am viclenit asupra tatălui tău, ci totdeauna m-am luptat în luptă dreaptă. Dar cu tine nu m-oi bate. Ci mai bine-oi spune lăutarilor să zică şi cuparilor să împle cupele cu vin, şi-om lega frăție de cruce pe cât om fi şi-om trăi.

Şi se sărutară feciorii de-mpărați în urările boierilor, şi băură şi se sfătuiră.

Zise împăratul lui Făt-Frumos:

– De cine-n lume te temi tu mai mult?

– De nime-n lumea asta, afară de Dumnezeu. Dar tu?

– Eu iar de nime, afară numai de Dumnezeu şi de Mama Pădurilor; o babă bătrână şi urâtă, care îmblă prin împărăția mea de mână cu furtuna. Pe unde trece ea, fața pământului se usucă, satele se răsipesc, târgurile cad năruite. Mers-am eu asupra ei cu bătălie, dar n-am isprăvit nimica. Ca să nu-mi prăpădească toată împărăția, am fost silit să stau la-nvoială cu ea şi să-i dau ca bir tot al zecelea din copiii supuşilor mei. Şi azi vine ca să-şi ieie birul.

Când sună miazănoaptea, fețele mesenilor se posomorâră; căci pe miazănoapte călare cu aripi vântoase, cu

fața zbârcită ca o stâncă puhavă şi scobită de păraie, c-o pădure-n loc de păr, urla prin aerul cernit Mama Pădurilor cea nebună. Ochii ei – două nopți turburi, gura ei – un hău căscat, dinții ei – şiruri de pietre de mori.

Cum venea vuind, Făt-Frumos o apucă de mijloc şi o trânti cu toată puterea într-o piuă mare de piatră; peste piuă prăvăli o bucată de stâncă, pe care-o legă din toate părțile cu şepte lanțuri de fier. Înăuntru baba şuiera şi se smulgea ca vântul închis – dar nu-i folosea nimica.

Veni iar la ospăț; când, prin bolțile ferestrelor la lumina lunei, văzură două dealuri lungi de apă. Ce era? Mama Pădurilor, neputând să iasă, trecea peste apă cu piuă cu tot, şi-i brăzda fața în două dealuri. Şi fugea mereu, o stâncă de piatră îndrăcită, rupându-şi cale prin păduri, brăzdând pământul, cu dâră lungă, până ce se făcu nevăzută în depărtarea nopții.

Făt-Frumos ospătă ce ospătă, dar apoi luându-şi buzduganul de-a umăr, merse mereu pe dâra trasă de piuă, până ce ajunse lâng-o casă frumoasă, albă, care sticlea la lumina lunei în mijlocul unei grădini de flori. Florile erau în straturi verzi şi luminau albastre, roşie-închise şi albe, iar printre ele roiau fluturi uşori, ca sclipitoare stele de aur. Miros, lumină şi un cântec nesfârşit, încet, dulce, ieşind din roirea fluturilor şi-a albinelor, îmbătau grădina şi casa. Lângă prispă stăteau două butii cu apă – iar pe prispă torcea o fată frumoasă. Haina ei albă şi lungă părea un nour de raze şi umbre, iar părul ei

de aur era împletit în cozi lăsate pe spate, pe când o cunună de mărgăritărele era aşezată pe fruntea ei netedă. Luminată de razele lunei, ea părea muiată într-un aer de aur. Degetele ei ca din ceară albă torceau dintr-o furcă de aur şi dintr-un fuior de o lână ca argintul, torcea un fir de o mătase albă, subțire, strălucită, ce sămăna mai mult a o vie rază de lună ce cutreiera aerul, decât a fir de tort.

La zgomotul uşor al paşilor lui Făt-Frumos, fata-şi ridică ochii albaştri ca undele lacului.

– Bine-ai venit, Făt-Frumos – zise ea cu ochii limpezi şi pe jumătate închişi – cât e de mult de când te-am visat. Pe când degetele mele torceau un fir, gândurile mele torceau un vis, un vis frumos, în care eu mă iubeam cu tine; Făt-Frumos, din fuior de argint torceam şi eram să-ți țes o haină urzită în descântece, bătută-n fericire; s-o porți... să te iubeşti cu mine. Din tortul meu ți-aş face o haină, din zilele mele o viață plină de dezmierdări.

Astfel, cum privea umilită la el, fusul îi scăpă din mână, şi furca căzu alături de ea. Ea se sculă – şi, ca ruşinată de cele ce zisese, mânile ei spânzurau în jos ca la un copil nevinovat, şi ochii ei cei mari se plecară. El se apropie de dânsa, c-o mână îi cuprinse mijlocul, iar cu cealaltă îi dezmierdă încet fruntea şi părul, şi-i şopti:

– Ce frumoasă eşti tu, ce dragă-mi eşti! A cui eşti tu, fata mea?

– A Mamei Pădurilor – răspunse ea suspinând; – mă vei iubi tu acuma, când ştii a cui sunt?

Ea încunjură cu amândouă braţele ei goale grumazul lui, şi se uită lung la el, în ochii lui.

– Ce-mi pasă a cui eşti – zise el – destul că te iubesc.

– Dacă mă iubeşti, să fugim atuncea – zise ea lipindu-se mai tare de pieptul lui – dacă te-ar găsi mama, ea te-ar omorî, şi dac-ai muri tu, eu aş nebuni, ori aş muri şi eu.

– N-aibi frică – zise el zâmbind şi desfăcându-se din braţele ei. Unde-i mumă-ta?

– De când a venit, se zbuciumă în piua în care-ai încuiat-o tu, şi roade cu colţii la lanţurile ce-o închid.

– Ce-mi pasă – zise el răpezindu-se să vadă unde-i.

– Făt-Frumos – zise fata, şi două lacrimi mari străluciră în ochii ei – nu te duce încă. Să te învăţ eu ce să facem ca să învingi tu pe mama. Vezi tu buţiile astea două? Una-i cu *apă,* alta cu *putere.* Să le mutăm una-n locul alteia. Mama, când se luptă cu vrăjmaşii ei, strigă când oboseşte: „Stăi, să mai bem câte-oleacă de apă!“ Apoi ea bea putere, în vreme ce duşmanul ei numai apă. De aceea noi le mutăm din loc, ea nu va şti şi va bea numai apă în vremea luptei cu tine.

Precum au zis, aşa au şi făcut. El se răpezi după casă.

– Ce faci, babă? strigă el.

Baba de venin se smulse o dată din piuă-n sus şi rupse lanţurile lungindu-se slabă şi mare până-n nori.

– A! bine că mi-ai venit, Făt-Frumos! zise ea, făcându-se iar scurtă... Ia acuma, hai la luptă, acu vom vedea cine-i mai tare.

– Hai! zise Făt-Frumos.

Baba-l apucă de mijloc, se lungi repezindu-se cu el până-n nori, apoi îl izbi de pământ şi-l băgă în ţărână până-n glezne.

Făt-Frumos o izbi pe ea şi o băgă-n pământ până la genunchi.

– Stăi, să mai bem apă – zise Mama Pădurilor ostenită.

Stătură şi se răsuflară. Baba bău apă, Făt-Frumos bău putere, ş-un fel de foc nestins îi cutreieră cu fiori de răcoare toţi muşchii şi toate vinele lui cele slăbite.

C-o putere îndoită, cu braţe de fier o smunci pe babă de mijloc şi-o băgă-n pământ până-n gât. Apoi o izbi cu buzduganul în cap şi-i răsipi creierii. Cerul încărunţi de nouri, vântul începu a geme rece şi a scutura casa cea mică în toate încheieturile căpriorilor ei. Şerpii roşii rupeau trăsnind poala neagră a nourilor, apele păreau că latră, numai tunetul cânta adânc ca un prooroc al pierzării. Prin acel întuneric des şi nepătruns, Făt-Frumos vedea albind o umbră de argint, cu păr de aur despletit, rătăcind, cu mânile ridicate şi palidă. El

se apropie de ea şi-o cuprinse în braţele lui. Ea căzu ca moartă de groază pe pieptul lui, şi mânile ei reci s-ascunseră-n sânul lui. Ca să se trezească, el îi sărută ochii. Nourii se rupeau bucăţi pe cer – luna roşie ca focul se ivea prin spărturile lor risipite; iar pe sânul lui Făt-Frumos vedea cum înfloreau două stele albastre, limpezi şi uimite, ochii miresei lui. El o luă pe braţe şi începu să fugă cu ea prin furtună. Ea-şi culcase capul pe sânul lui şi părea că adormise. Ajuns lângă grădina împăratului, el o puse-n luntre ducând-o ca într-un leagăn peste lac, smulse iarbă, fân cu miros şi flori din grădină şi-i clădi un pat în care-o aşează ca-ntr-un cuib.

Soarele ieşind din răsărit, privea la ei cu drag. Hainele ei umede de ploaie se lipise de membrele dulci şi rotunde, faţa ei de-o paloare umedă ca ceara cea albă, mânile mici şi unite pe piept, părul despletit şi răsfirat pe sân, ochii mari, închişi şi adânciţi în frunte, astfel ea era frumoasă, dar părea moartă. Pe acea frunte netedă şi albă, Făt-Frumos presără câteva flori albastre, apoi şezu alături de ea şi-ncepu a doini încet. Cerul limpede – o mare, soarele – o faţă de foc, ierburile împrospătate, mirosul cel umed al florilor înviorate o făceau să doarmă mult şi lin, însoţită în calea visurilor ei de glasul cel plâns al fluierului. Când era soarele-n amiazi firea tăcea, şi Făt-Frumos asculta liniştita ei răsuflare, caldă şi umedă. Încet se plecă la obrazul ei şi-o sărută.

Atunci ea deschise ochii încă plini de visuri, şi-ntinzându-se somnoroasă, zise încet şi zâmbind:

– Tu aici eşti?

– Ba nu sunt aici, nu vezi că nu sunt aici! – zise el mai lăcrămând de fericire. Cum şedea el lângă ea, ea-şi întinse un braţ şi-i cuprinse mijlocul.

– Hai scoală, zise el dezmierdând-o – e ziua-n amiaza mare. Ea se sculă, îşi netezi părul de pe frunte şi-l dete pe spate. El îi cuprinse mijlocul – ea-i încunjură grumazul – şi astfel trecură printre straturile de flori şi intrară în palatul de marmură al împăratului.

El o duse la împăratul şi i-o arătă spuindu-i că-i mireasa lui. Împăratul zâmbi, apoi îl luă de mână pe Făt-Frumos, ca şi când ar fi vrut să-i spue ceva în taină, şi-l trase la o fereastră mare, pe care vedea lacul cel întins. Ci el nu-i spuse nimica, ci numai se uită uimit pe luciul lacului şi ochii i se împlură de lacrimi. O lebădă îşi înălţase aripile ca pe nişte pânze de argint şi cu capul cufundat în apă sfâşia faţa senină a lacului.

– Plângi, împărate? – zise Făt-Frumos – de ce?

– Făt-Frumos – zise împăratul – binele ce mi l-ai făcut mie, nu ţi-l pot plăti nici cu lumina ochilor, oricât de scumpă mi-ar fi, şi cu toate astea vin să-ţi cer şi mai mult.

– Ce, împărate?

– Vezi tu lebăda ceea îndrăgită de unde? Tânăr fiind, aş trebui să fiu îndrăgit de viaţă, şi cu toate astea de câte ori am vrut să-mi fac samă! Iubesc o fată frumoasă cu ochii gânditori, dulce ca visele mării – fata

Genarului, om mândru şi sălbatic, ce-şi petrece viața vânând prin păduri bătrâne. O, cât e de aspru el, cât e de frumoasă fata lui! Orice încercare de-a o răpi a fost deşartă. Încearcă-te tu!

Ar fi stat Făt-Frumos locului, dar scumpă-i era frăția de cruce, ca oricărui voinic, mai scumpă decât zilele, mai scumpă decât mireasa.

– Împărate prea luminate, din câte noroace ai avut, unul a fost mai mare decât toate: acela că Făt-Frumos ți-e frate de cruce. Hai că mă duc eu să răpesc pe fata Genarului!

Şi-şi luă cai ageri, cai cu suflet de vânt, Făt-Frumos, şi era să plece. Atunci mireasa lui – Ileana o chema – îi zise încet la ureche, sărutându-l cu dulce: „Nu uita, Făt-Frumos, că pe cât vei fi tu departe, eu oi tot plânge."

El se uită cu milă la ea, o mângâie – dar apoi desfăcându-se de îmbrățoşările ei, se avântă pe şaua calului şi plecă în lume.

Trecea prin codri pustii, prin munți cu fruntea ninsă, şi, când răsărea dintre stânci bătrâne luna cea palidă ca fața unei fete moarte, atunci vedea din când în când câte o zdreanță uriaşă atârnată de cer, ce încunjura cu poalele ei vârful vreunui munte – o noapte sfârticată, un trecut în ruină, un castel numai pietre şi ziduri sparte.

Când se lumină de ziuă, Făt-Frumos vede că şirul munților dă într-o mare verde şi întinsă, ce trăieşte în mii de valuri senine, strălucite, care treieră aria mării încet şi

melodios, până unde ochiul se pierde în albastrul cerului şi în verdele mării. În capătul şirului de munți, drept asupra mării se oglindea în fundul ei o măreață stâncă de granit, din care răsărea, ca un cuib alb, o cetate frumoasă, care de albă ce era, părea poleită cu argint. Din zidurile arcate răsăreau ferestre strălucite, iar dintr-o fereastră deschisă se zărea, printre oale de flori, un cap de fată oacheş şi visător, ca o noapte de vară. Era fata Genarului.

– Bine-ai venit, Făt-Frumos – zise ea, sărind de la fereastră şi deschizând porțile mărețului castel, unde ea locuia singură ca un geniu într-un pustiu; astă noapte mi se părea că vorbesc c-o stea, şi steaua mi-a spus că vii din partea împăratului ce mă iubeşte.

În sala cea mare a castelului, în cenuşa vetrei veghea un motan cu şepte capete, care când urla dintr-un cap s-auzea cale de-o zi, iar când urla din câte şepte s-auzea cale de şepte zile.

Genarul, pierdut în sălbaticele sale vânători, se depărtase cale de-o zi.

Făt-Frumos luă fata-n brațe şi, punând-o pe cal, zburau amândoi prin pustiul lungului mării, ca două abia văzute închegări ale văzduhului.

Dar Genarul, om nalt şi puternic, avea un cal năzdrăvan cu două inimi. Motanul din castel mieună dintr-un cap, iar calul Genarului necheză cu vocea lui de bronz.

– Ce e? – îl întrebă Genarul pe calul năzdrăvan – ți s-a urât cu binele?

– Nu mi s-a urât mie cu binele, ci de tine-i rău. Făt-Frumos ți-a furat fata.

– Trebuie să ne grăbim mult, ca să-i ajungem?

– Să ne grăbim şi nu prea, pentru că-i putem ajunge.

Genarul încălecă şi zbură ca spaima cea bătrână în urma fugiților. În curând îi şi ajunse. Să se bată el cu Făt-Frumos nu putea pentru că Genarul era creştin şi puterea lui nu era în duhurile întunericului, ci în Dumnezeu.

– Făt-Frumos! zise Genarul – mult eşti frumos şi mi-e milă de tine. De astă dată nu-ți fac nimica, dar de altă dată... ține minte! Şi luându-şi fata alături cu el, pieri în vânt, ca şi când nu mai fusese.

Dar Făt-Frumos era voinic şi ştia drumul înapoi. El se reîntoarse şi găsi pe fată iar singură, însă mai palidă şi mai plânsă; ea părea şi mai frumoasă. Genarul era dus iar la vânătoare cale de două zile. Făt-Frumos luă alți cai din chiar grajdiul Genarului.

Astă dată plecară noaptea. Ei fugeau cum fug razele lunei peste adâncile valuri ale mării, fugeau prin noaptea pustie şi rece ca două visuri dragi; şi prin fuga lor auzeau miautele lungi şi îndoite ale motanului din vatra castelului. Apoi li se păru că nu mai pot merge, asemenea celor ce vor să fugă în vis şi cu toate aceste nu pot. Apoi un nor de colb îi cuprinse, căci Genarul venea în fuga calului de rupea pământul.

Fața lui era înfricoşată, privirea cruntă. Fără de a zice o vorbă, el apucă pe Făt-Frumos şi-l azvârli în

nourii cei negri şi plini de furtună ai cerului. Apoi dispăru cu fată cu tot.

Făt-Frumos ars de fulgere, nu căzu din el decât o mână de cenuşă în nisipul cel fierbinte şi sec al pustiului. Dar din cenuşa lui se făcu un izvor limpede ce curgea pe un nisip de diamant; pe lângă el arbori nalți, verzi, stufoşi, răspândeau o umbră răcorită şi mirositoare. Dacă cineva ar fi priceput glasul izvorului, ar fi înțeles că jălea într-o lungă doină pe Ileana, împărăteasa cea bălaie a lui Făt-Frumos. Dar cine să înțeleagă glasul izvorului într-un pustiu unde până atunci nu călcase picior de om?

Dar pe vremea aceea Domnul îmbla încă pe pământ. Într-o zi se vedeau doi oameni călătorind prin pustiu. Hainele şi fața unuia străluceau ca alba lumină a soarelui; celălalt, mai umilit, nu părea decât umbra celui luminat. Erau Domnul şi Sfântul Petrea. Picioarele lor înfierbântate de nisipul pustiului, călcară atunci în răcoarele şi limpedele pârâu ce curgea din izvor. Prin cursul apei, cu gleznele lor sfâşiau valurile până la umbritul lor izvor. Acolo Domnul bău din apă, şi-şi spălă fața sa cea sfântă şi luminată şi mânile sale făcătoare de minuni. Apoi şezură amândoi în umbră, Domnul cugetând la tatăl său din cer, şi Sfântul Petrea ascultând pe cugete doina izvorului plângător. Când se sculară, spre a merge mai departe, zise Sfântul Petrea:

– Doamne, fă ca acest izvor să fie ce-a fost mai înainte.

– Amin! zise Domnul ridicând mâna sa cea sfântă, după care apoi se depărtară înspre mare, fără a mai privi înapoi.

Ca prin farmec pieri izvorul şi copacii, şi Făt-Frumos trezit ca dintr-un somn lung se uită împrejur. Atunci văzu chipul cel luminat al Domnului, ce mergea pe valurile mării, care se plecau înaintea lui, întocmai ca pe uscat; şi pe Sfântul Petrea, care mergând în urma lui şi învins de firea lui cea omenească, se uita înapoia sa şi-i făcea lui Făt-Frumos din cap. Făt-Frumos îi urmări cu ochii până ce chipul lui Sfântul Petrea se răsipi în depărtare, şi nu se vedea decât chipul strălucit al Domnului aruncând o dungă de lumină pe luciul apei, astfel încât dacă soarele n-ar fi fost în amiază, ai fi crezut că soarele apune! El înțelese minunea învierii sale şi îngenunchie înspre apusul acelui soare dumnezeiesc.

Dar apoi îşi aduse aminte, că făgăduise a răpi pe fata Genarului, şi ceea ce făgăduieşte voinicul, anevoie o lasă nefăcută.

Deci se porni şi înspre sară ajunse la castelul Genarului, ce strălucea în întunericul serii ca o uriaşă umbră. El intră în casă... fata Genarului plângea. Dar când îl văzu, fața ei se-nsenină, cum se-nsenină o undă de o rază. El îi povesti cum înviase; atunci ea-i zise: „ De răpit nu mă poți răpi până ce nu-i avea un cal asemene ca acela ce-l are tatăl meu, pentru c-acela are două inimi; dar eu am să-l întreb în astă sară de unde-şi are calul ca

să poți și tu să capeți unul ca acela. Până atunci însă, pentru ca să nu te afle tată-meu, eu te voi preface într-o floare.“ El şezu pe un scaun, iar ea şopti o vrajă dulce, şi cum îl sărută pe frunte, el se prefăcu într-o floare roşie închisă ca vişina coaptă. Ea-l puse între florile din fereastră şi cânta de veselie, de răsuna castelul tatălui ei.

Atunci intră şi Genarul.

– Veselă, fata mea?... Şi de ce eşti veselă? – întrebă el.

– Pentru că nu mai este Făt-Frumos ca să mă răpească – răspunse ea râzând.

Se puseră la cină.

– Tată – întrebă fata – de unde ai calul dumitale cu care îmbli la vânat?

– La ce-ți trebuie s-o ştii? – zise el încruntând sprâncenele.

– Ştii prea bine – răspunse fata – că nu vreau ca s-o ştiu decât numai ia aşa ca să ştiu, pentru c-acu nu mai e Făt-Frumos să mă răpească.

– Ştii tu că nu mă împotrivesc ție niciodată – zise Genarul: Departe de-aicea lângă mare, şede o babă care are şepte iepe. Ea ține oameni care să i le păzească un an (cu toate că anul ei nu e decât de trei zile) şi dacă cineva i le păzeşte bine, ea-l pune să-şi aleagă drept răsplată un mânz, iar de nu, îl omoară şi-i pune capul într-un par. Chiar însă dacă păzeşte cineva bine iepele, totuşi ea-l vicleneşte pe om, căci scoate inimile din caii toți şi le

pune într-unul singur, încât cel ce-a păzit alege mai întotdeauna un cal fără inimă, care-i cel mai rău decât unul de rând... Eşti mulțămită, fata mea?

– Mulțămită – răspunse ea zâmbind.

Totodată însă Genarul îi aruncă în față o batistă roşie, uşoară mirositoare. Fata se uită mult în ochii tatălui său, ca un om care se deşteaptă dintr-un vis din care nu-şi poate aduce aminte. Ea uitase tot ce-i spusese tată-său. Însă floarea din fereastră veghea printre frunzele ei ca o stea roşie printre încrețiturile unui nor.

A doua zi Genarul plecă iarăşi des-de-dimineață la vânătoare.

Fata sărută murmurând floarea roşie şi Făt-Frumos născu ca din nimica înaintea ei.

– Ei, ştii ceva? o întrebă el.

– Nu ştiu nimica – zise ea tristă şi punând dosul mâinii pe fruntea ei; am uitat tot.

– Însă eu am auzit tot – zise el. Rămâi cu bine, fata mea; în curând ne vom vedea iar.

El încălecă pe un cal şi dispăru în pustiuri.

În arşița cea dogoritoare a zilei văzu aproape de pădure un țânțar zvârcolindu-se în nisipul cel fierbinte. „Făt-Frumos – zise țânțarul – ia-mă de mă du până-n pădure că ți-oi prinde şi eu bine. Sunt împăratul țânțarilor.“ Făt-Frumos îl duse până în pădurea prin care era să treacă. Ieşind din pădure, trecu iar prin pustiu, de-a lungul mării, şi văzu un rac atât de ars de soare, încât nu mai avea nici putere să se mai întoarcă înapoi...

„Făt-Frumos – zise el – aruncă-mă-n mare că ți-oi prinde şi eu bine. Sunt împăratul racilor!“ Făt-Frumos îl aruncă în mare şi-şi urmă calea.

Când, înspre sară ajunse la un bordei urât şi acoperit cu gunoi de cal. Împrejur gard nu era, ci numai nişte lungi țăruşe ascuțite, din care şase aveau fiecare-n vârf câte un cap, iar al şeptelea fără, să clătina mereu în vânt şi zicea: cap! cap! cap!

Pe prispă o babă bătrână şi zbârcită, culcată pe un cojoc vechi, sta cu capul ei sur ca cenuşa în poalele unei roabe tinere şi frumoase care-i căuta în cap.

– Bine v-am găsit, – zise Făt-Frumos.

– Bine-ai venit, flăcăule – zise baba sculându-se. Ce-ai venit? Ce cauți? Vrei să-mi paşti iepele poate.

– Da.

– Iepele mele pasc numai noaptea... Uite, chiar de-acu poți să porneşti cu ele la păscut... Fată hăi! ia dă tu flăcăului demâncatul ce i-am făcut eu şi porneşte-l.

Alături cu bordeiul era sub pământ o pivniță. El intră în ea, şi acolo văzu şepte iepe negre, strălucite – şepte nopți care de când erau nu zărise încă lumina soarelui. Ele nechezau şi băteau din picioare.

Nemâncat toată ziua, el cină ce-i dăduse baba, ş-apoi încălecând pe una din iepe, mână pe celelalte în aerul întunecos şi răcoros al nopții. Dar, încet-încet, simți cum se strecoară un somn de plumb prin toate vinele lui, ochii-i se painjiniră, şi el căzu ca mort în

iarba pajiştei. El se trezi pe când mijea de ziuă. Când colo – iepele nicăiri. El îşi credea capul pus în ţeapă, când vede ieşind dintr-o pădure, în depărtare, cele şepte iepe alungate de un roi nemărginit de ţânţari şi un glas subţire îi zise: „Mi-ai făcut un bine, ţi l-am făcut şi eu.“

Când se întoarse cu caii, baba începu să turbe, să răstoarne casa cu susu-n jos şi să bată fata, care nu era de vină.

– Ce ai, mamă? întrebă Făt-Frumos.

– Nimica – zise ea; mi-au venit şi mie toane. Asupra ta n-am nimica... sunt foarte mulţămită. Apoi intrând în grajd, începu să bată caii, ţipând: „Ascundeţi-vă mai bine, bată-v-ar mama lui Dumnezeu, ca să nu vă mai găsească, ucigă-l crucea şi mănânce-l moartea!“

A doua zi porni cu caii, dar iar căzu jos şi dormi până ce mijea de ziuă. Desperat, era să ieie lumea-n cap, când deodată vede răsărind din fundul mării cei şepte cai, muşcaţi de o mulţime de raci. „Mi-ai făcut un bine – zise un glas – ţi l-am făcut şi eu.“ Era împăratul racilor. El mână caii-nspre casă şi vede iar o privelişte ca-n ziua trecută.

Însă în cursul zilei roaba babei s-apropie de el şi-i zise încet, strângându-l de mână: „Eu ştiu că tu eşti Făt-Frumos. Să nu mai mănânci din bucatele ce-ţi fierbe baba pentru că-s făcute cu *somnoroasă*. Ţi-oi face eu altfel de bucate.“

Fata într-ascuns îi făcu merinde, şi-nspre seară, când era să plece cu caii, îşi simți ca prin minune capul treaz. Spre miezul nopții se-ntoarse acasă, mână caii în grajd, îi încuie şi intră în odaie. Pe vatra cuptorului, în cenuşă, mai licăreau câțiva cărbuni. Baba sta întinsă pe laiță şi înțepenită ca moartă. El gândi c-a murit ş-o scutură. Ea era ca trunchiul şi nu se mişca de loc. El trezi fata ce dormea pe cuptor.

– Uite – zise el – ți-a murit baba.

– Aş! asta să moară! – răspunse ea suspinând; Adevărat că acum e ca şi moartă. Acu-i miazănoaptea... Un somn amorțit îi cuprinde trupul... dar sufletul ei cine ştie pe câte căi a vrăjilor îmblă. Până ce cântă cucoşul, ea suge inimile celor ce mor ori pustieşte sufletul celor nenorociți. Da, bădică, mâne ți s-mplineşte anul, ia-mă şi pe mine cu dumneata că ți-oi fi de mare folos. Eu te voi scăpa din multe primejdii, pe care ți le găteşte baba.

Ea scoase din fundul unei lăzi hârbuite şi vechi o cute, o perie şi o năframă.

A doua zi dimineața i se împlinise lui Făt-Frumos. Baba trebuia să-i dea unul din cai, ş-apoi să-l lase să plece cu Dumnezeu. Pe când prânzeau, baba ieşi până în grajd, scoase inimile din câteşişepte caii, spre a le pune pe toate într-un tretin slab, căruia-i priveai prin coaste. Făt-Frumos se sculă de la masă şi după îndemnarea babei se duse să-şi aleagă calul ce trebuia să şi-l ieie. Caii cei fără inimi erau de un negru strălucit, tretinul cel cu inimile sta culcat într-un colț pe-o movilă de gunoi.

– Pe acesta-l aleg eu –zise Făt-Frumos, arătând la calul cel slab.

– Da cum, Doamne iartă-mă, să slujeşti tu degeaba? zise baba cea vicleană; cum să nu-ți iei tu dreptul tău? Alege-ți unul din caii işti frumoşi... oricare ar fi, ți-l dau.

– Nu, pe acesta-l voi – zise Făt-Frumos, ținând la vorba lui.

Baba scrâşni din dinți ca apucată, dar apoi îşi strânse moara cea hârbuită de gură, ca să nu iasă prin ea veninul ce-i răscolea inima pestriță.

– Hai, ia-ți-l – zise-n sfârşit.

El se urcă pe cal cu buzduganul de-a umere. Părea că fața pustiului se ia după urmele lui şi zbura ca un gând, ca o vijelie, printre volburele de năsip ce se ridicau în urmă-i.

Într-o pădure îl aştepta fata fugită. El o urcă pe cal după dânsul şi fugea mereu.

Noaptea inundase pământul cu aerul ei cel negru şi răcoare.

– Mă arde-n spate – zise fata. Făt-Frumos se uită înapoi. Dintr-o volbură naltă, verde, se vedeau nemişcați doi ochi de jăratec, ale căror raze roşii ca focul ars pătrundeau în rărunchii fetei.

– Aruncă peria! – zise fata.

Făt-Frumos o ascultă. Şi deodată-n urmă-le văzură că se ridică o pădure neagră, deasă, mare, înfiorată de un lung freamăt de frunze şi de un urlet flămând de lupi.

– Înainte! – strigă Făt-Frumos calului, care zbura asemenea unui demon urmărit de un blăstăm prin negura nopții. Luna palidă trecea printre nourii suri ca o față limpede prin mijlocul unor vise turburi şi seci.

Făt-Frumos zbura... zbura necontenit.

– Mă arde-n spate! – zise fata c-un geamăt apăsat, ca şi când s-ar fi silit mult ca să nu spue încă.

Făt-Frumos se uită şi văzu o bufniță mare şi sură, din care nu străluceau decât ochii roşii, ca două fulgere lănțuite de un nour.

– Aruncă cutea! – zise fata.

Făt-Frumos o aruncă. Şi deodată se ridică din pământ un colț sur, drept, neclintit, un uriaş împietrit ca spaima, cu capul atingând de nouri.

Făt-Frumos vâjâia prin aer aşa de iute, încât i se părea că nu fuge, ci cade din înaltul cerului într-un adânc nevăzut.

– Mă arde! zise fata.

Baba găurise stânca într-un loc şi trecea prin ea prefăcută într-o funie de fum, al cărei capăt dinainte ardea ca un cărbune.

– Aruncă năframa! zise fata.

Făt-Frumos o ascultă. Şi deodată văzură în urmă-le un luciu întins, limpede, adânc, în a cărui oglindă bălaie se scăldau în fund luna de argint şi stelele de foc.

Făt-Frumos auzi o vrajă lungă prin aer şi se uită prin nouri. Cale de două ceasuri – pierdută în naltul

cerului –plutea încet, încet prin albastrul tăriei, Miazănoaptea bătrână cu aripele de aramă.

Când baba înota smintită pe la jumătatea lacului alb, Făt-Frumos aruncă buzduganu-n nori şi lovi pe Miazănoaptea în aripi. Ea căzu ca plumbul la pământ şi croncăni jalnic de douăsprezece ori.

Luna s-ascunse într-un nor şi baba, cuprinsă de somnul ei de fier, se afundă în adâncul cel vrăjit şi necunoscut al lacului. Iar în mijlocul lui se ridică o iarbă lungă şi neagră. Era sufletul cel osândit al babei.

– Am scăpat! – zise fata.

– Am scăpat! – zise calul cel cu şepte inimi.

Stăpâne, – adăugi calul – tu ai izbit Miazănoaptea de-a căzut la pământ cu două ceasuri înainte de vreme şi eu simt sub picioarele mele răscolindu-se năsipul. Schelete înmormântate de volburele năsipului arzător al pustiilor au să se scoale, spre a se sui în lună, la benchetele lor. E primejdios ca să umbli acuma. Aerul cel înveninat şi rece al sufletelor lor moarte v-ar putea omorî. Ci mai bine voi culcați-vă, şi eu până atuncea m-oi întoarce la mama, ca să mai sug înc-o dată laptele cel de văpaie albă al țâțelor ei, pentru ca să mă fac iar frumos şi strălucit.

Făt-Frumos îl ascultă. Se dete jos de pe cal şi-şi aşternu mantaua pe năsipul încă fierbinte.

Dar ciudat... ochii fetei se-nfundase în cap, oasele şi încheieturile feței îi ieşise afară, pielița din oacheşă se făcuse vânătă, mâna grea ca plumbul şi rece ca un sloi de gheață.

– Ce ți-i? întrebă Făt-Frumos.

– Nimica, nu mi-i nimica – zise ea cu glasul stins, şi se culcă în năsip, tremurând ca apucată. Făt-Frumos dădu drumul calului, apoi se culcă pe mantaua ce şi-o aşternuse.

El adormi; cu toate acestea-i părea că nu adormise. Pielițele de pe lumina ochiului i se roşise ca focul şi prin ele părea că vede cum luna se cobora încet, mărindu-se spre pământ, până ce părea ca o cetate sfântă şi argintie, spânzurată din cer, ce tremura strălucită... cu palate nalte, albe... cu mii de ferestre trandafirii; şi din lună se scobora la pământ un drum împărătesc acoperit cu prund de argint şi bătut cu pulbere de raze.

Iară din întinsele pustii se răscoleau din năsip schelete înalte... cu capete seci de oase... învălite în lungi mantale albe, țesute rar, din fire de argint, încât prin mantale se zăreau oasele albite de secăciune. Pe frunțile lor purtau coroane făcute din fire de raze şi din spini auriți şi lungi... şi încălecați pe schelete de cai, mergeau încet-încet... în lungi şiruri... dungi mişcătoare de umbre argintii... şi urcau drumul lunei şi se pierdeau în palatele înmărmurite ale cetății din lună, prin a cărora fereşti se auzea o muzică lunatecă... o muzică de vis.

Atunci i se păru că şi fata de lângă el se ridica încet... că trupul ei se risipea în aer, de nu rămâneau decât oasele, că, inundată de o manta argintie, apuca şi ea calea luminoasă ce ducea în lună. Se ducea în turbu-

rea împărăție a umbrelor, de unde venise pe pământ, momită de vrăjile babei.

Apoi pielița ochilor lui se înverzi... se înnegri – şi nu mai văzu nimica.

Când deschise ochii, soarele era sus de tot. Fata lipsea şi aievea. Dar în pustiul arid nechezea calul frumos, strălucit, îmbătat de lumina aurită a soarelui, pe care el acu o vedea pentru întâia dată.

Făt-Frumos se avântă pe el şi, în răstimpul câtorva gânduri fericite, ajunse la castelul încolțit al Genarului.

De astă dată, Genarul vâna departe cale de şepte zile.

El o luă pe fată pe cal, dinaintea lui. Ea-i cuprinse gâtul cu brațele ei, şi-şi ascunsese capul în sânul lui, pe când poalele lungi ale hainei ei albe atingeau din zbor năsipul pustiei. Mergeau aşa de iute, încât i se părea că pustiul şi valurile mării fug, iar ei stau pe loc. Şi numai încet se auzea motanul mieunând din câte şepte capetele.

Pierdut în păduri, Genarul îşi aude calul nechezând.

– Ce e? îl întrebă.

– Făt-Frumos îți fură fata – răspunse calul năzdrăvan.

– Putea-l-om ajunge? întrebă Genarul mirat pentru că ştia că-l omorâse pe Făt-Frumos.

– Nu zău – răspunse calul – pentru c-a încălecat pe un frate al meu, care are şepte inimi pe când eu n-am decât două.

Genarul îşi înfipse pintenii adânc în coastele calului, care fugea scuturându-se... ca o vijelie. Când îl văzu pe Făt-Frumos în pustiu, zise calului său: „Spune frăține-tău să-şi arunce stăpânul în nouri şi să vină la mine, că l-oi hrăni cu miez de nucă şi l-oi adăpa cu lapte dulce.“

Calul Genarului îi necheză frăține-său ceea ce-i spusese; dar frate-său i-o spuse lui Făt-Frumos. „Zi frățini-tău – zise Făt-Frumos calului său – să-şi arunce stăpânu-n nouri, şi l-oi hrăni cu jăratec şi l-oi adăpa cu pară de foc.“

Calul lui Făt-Frumos o necheză asta frăține-său, şi acesta azvârli pe Genarul până în nouri. Nourii cerului înmărmuriră şi se făcură palat sur şi frumos – iar din două gene de nouri se vedeau doi ochi albaştri ca cerul, ce răpezeau fulgere lungi. Erau ochii Genarului, exilat în împărăția aerului.

Făt-Frumos domoli pasul calului, şi aşeză pe fată pe acela al tătâne-său. O zi încă – şi ajunseră în mândra cetate a împăratului.

Lumea-l crezuse mort pe Făt-Frumos, şi de aceea, când se împrăştie faima venirii lui, ziua-şi muie aerul în lumină de sărbătoare, şi oamenii aşteptau murmurând la faima venirii lui, cum vuieşte un lan de grâu la suflarea unui vânt.

Dar ce făcuse oare în vremea aceea, Ileana împărăteasa?

Ea, cum plecase Făt-Frumos, s-a închis într-o grădină cu nalte ziduri de fier şi acolea, culcându-se pe pietre reci, cu capul pe un bolovan de cremene, plânse într-o scaldă de aur, aşezată lângă ea, lacrimi curate ca diamantul.

În grădina cu multe straturi, neudată şi necăutată de nime, născură din pietriş sterp, din arşiţa zilei, şi din secăciunea nopţii, flori cu frunze galbene şi c-o culoare stinsă şi turbure ca turburii ochi ai morţilor – florile durerii.

Ochii împărătesei Ilenei, orbiţi de plâns, nu mai vedeau nimica; decât i se părea numai că-n luciul băii, plină de lacrimile ei, vedea ca-n vis chipul mirelui ei iubit. Ci ochii ei, două izvoare secate, încetase de-a mai vărsa lacrimi. Cine-o vedea cu părul ei galben şi lung, despletit şi împrăştiat ca creţii unei mantii de aur pe sânul ei rece, cine-ar fi văzut faţa ei de-o durere mută, săpată parcă cu dalta în trăsăturile ei, ar fi gândit că-i o înmărmurită zână a undelor, culcată pe un mormânt de prund.

Dar cum auzi vuietul venirii lui, faţa ei se-nsenină; ea luă o mână de lacrimi din baie şi stropi grădina. Ca prin farmec foile galbene ale aleelor de arbori şi ale straturilor se-nverziră ca smaraldul. Florile triste şi turburi se-nălbiră ca mărgăritarul cel strălucit, şi din botezul de lacrimi luară numele de lăcrămioare.

Împărăteasa cea oarbă şi albă umblă încet prin straturi, şi culese în poale o mulţime de lăcrămioare, pe care apoi aşternându-le lângă baia de aur, făcu un pat de flori.

Atunci intră Făt-Frumos.

Ea s-aruncă la gâtul lui, însă amuţită de bucurie, ea nu putu decât să îndrepte asupră-i ochii săi stinşi şi orbi, cu care ar fi vrut să-l soarbă în sufletul ei. Apoi ea îl luă de mână şi-i arătă baia de lacrimi.

Luna limpede înflorea ca o față de aur pe seninul cel adânc al cerului. În aerul nopții Făt-Frumos își spălă fața în baia de lacrimi, apoi, învălindu-se în mantaua, ce i-o țesuse din raze de lună, se culcă să doarmă în patul de flori. Împărăteasa se culcă şi ea lângă el şi visă în vis, că maica Domnului desprinsese din cer două vinete stele ale dimineții şi i le aşezase pe frunte.

A doua zi, deşteptată, ea vedea.

A treia zi se cunună împăratul cu fata Genarului.

A patra zi era să fie nunta lui Făt-Frumos.

Un roi de raze, venind din cer, a spus lăutarilor cum horesc îngerii când se sfințeşte un sfânt – şi roiuri de unde, răsărind din inima pământului, le-a spus cum cântă ursitorile când urzesc binele oamenilor. Astfel lăutarii măiestriră hore nalte şi urări adânci.

Trandafirul cel înfocat, crinii de argint, lăcrămioarele sure ca mărgăritarul, mironosițele viorele şi florile toate s-adunară vorbind fiecare în mirosul ei, ținură sfat lung, cum să fie luminile hainei de mireasă; apoi încredințară taina lor unui curtenitor flutur albastru stropit cu aur. Acesta se duse şi flutură în cercuri multe asupra feței miresei, când ea dormea, şi-o făcu să vadă într-un vis luciu ca oglinda, cum trebuia să fie îmbrăcată. Ea zâmbi, când se visă atât de frumoasă.

Mirele-şi puse cămaşă de tort de raze de lună, brâu de mărgăritare, manta albă ca ninsoarea.

Şi se făcu nuntă mândră şi frumoasă, cum n-a fost alta pe fața pământului.

Ş-au trăit apoi în pace şi linişte ani mulţi şi fericiţi, iar dac-ar fi adevărat ce zice lumea: că pentru Feţii-Frumoşi vremea nu vremuieşte, apoi poate c-or fi trăind şi astăzi.

CUPRINS

Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie 7
Epigonii 9
Împărat şi proletar 14
Crăiasa din poveşti 23
Lacul 25
Călin (File din poveste) 26
Povestea codrului 37
O, rămâi 40
Freamăt de codru 42
Revedere 45
Scrisoarea I 47
Scrisoarea II 53
Scrisoarea III 57
Luceafărul 68
Somnoroase păsărele... 87
Ce te legeni... 88
La mijloc de codru... 90
Sara pe deal 91
Copii eram noi amândoi... 93
Fiind băiet păduri cutreieram 96
Făt-Frumos din lacrimă 98

Mihai Eminescu
(1850–1889)

Mihai Eminescu, poetul nostru național, și-a petrecut cea mai mare parte a copilăriei la Ipotești, loc evocat în versurile sale. Între anii 1858–1866 urmează școala la Cernăuți. A studiat la Viena (1869–1872) și Berlin (1872–1874).

În anul 1866 debutează cu poezia *La mormântul lui Aron Pumnul*, evocându-l pe profesorul său de limba și literatura română. În același an, debutează în revista „Familia", din Pesta, condusă de Iosif Vulcan, cu poezia *De-aș avea*. Directorul revistei îi schimbă numele din Eminovici în Eminescu. În anul 1882 desăvârșește capodopera *Luceafărul*.

Poezia lui Mihai Eminescu surprinde prin bogăția tematică: poezii de evocare a copilăriei – *Fiind băiet, păduri cutreieram;* poezii de dragoste – *Floare albastră, De câte ori, iubito, Sara pe deal* etc.; poezii de meditație filosofică – *Glossă, Luceafărul, Cu mâne zilele-ți adaogi;* poezii pe teme sociale – *Împărat și proletar;* poezii satirice – *Scrisorile;* poezii pe teme folclorice – *Călin (file din poveste), Revedere, Mai am un singur dor;* poezii de autentică vibrație patriotică – *Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie, Rugăciunea unui dac* etc.

Opera în proză cuprinde: *Făt-Frumos din lacrimă, Sărmanul Dionis, La aniversară, Cezara, Geniu pustiu, Avatarii Faraonului Tlà* etc.

ISBN 978-973-137-121-4

www.coresi.net